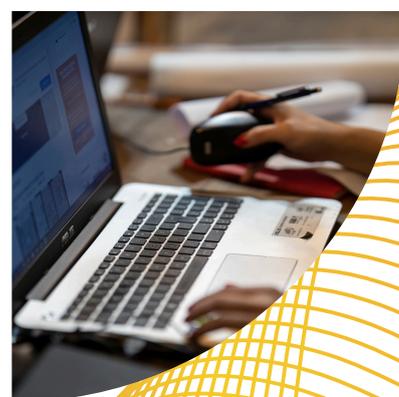

JCERD

Journal of Creative Education Research and Development

ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2567

ISSN 3088 - 2257 (online)

Journal of Creative Education Research and Development ปีที่ 2
ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2567)

ISSN : 3088 – 2257 (Online)

Journal of Creative Education Research and Development Vol. 2 No. 1

Journal of Creative Education Research and Development
วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต เลขที่ 171 หมู่ที่ 2 ตำบลหนองบัว
อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู 39000
โทร 091 - 0611685, 093 - 3635858, E-mail: Pcbu.0504@gmail.com

Journal of Creative Education Research and Development ปีที่ 2
ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2567)

เจ้าของ : วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต เลขที่ 171 หมู่ที่ 2 ตำบลหนองบัว
อำเภอเมือง หนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู 39000

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศศิรดา แพ่งไทย

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

อาจารย์โสภณ เปื้องบน

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร. สัมพันธ์ ถิ่นเวียงทอง

รองศาสตราจารย์ ดร. ศรุดา ชัยสุวรรณ

รองศาสตราจารย์ ดร. ไชยา ภาวะบุตร

รองศาสตราจารย์ ดร. อัจศรา ประเสริฐสิน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัยยุทธ ศิริสุทธิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วราพร ไทยมา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดุขฎี สีวังคำ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณิชามา กันขุนทด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พงษ์ภิญโญ แม้นโกศล

ดร. อภิรักษ์ ชาญศึก

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

กำหนดออกเผยแพร่วารสาร:

Journal of Creative Education Research and Development มีกำหนดการ
เผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ ดังนี้

- ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน
- ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

Journal of Creative Education Research and Development

การส่งบทความพิจารณาตีพิมพ์:

ผู้เขียนเตรียมต้นฉบับบทความตามเกณฑ์เงื่อนไขของวารสารและส่งในระบบที่เว็บไซต์วารสาร <https://so15.tci-thaijo.org/index.php/JCERD> เปิดรับพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์ตลอดทั้งปี

จุดมุ่งหมายและขอบเขต (Aim and Scope)

Journal of Creative Education Research and Development ISSN : 3088 - 2257 (Online) มีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการ ในสาขาที่เกี่ยวข้องทางด้านศึกษาศาสตร์ ปีละ 2 ฉบับ โดยทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความและผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสาร

- 1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับด้านศึกษาศาสตร์
- 2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่

บทบรรณาธิการแถลง

Journal of Creative Education Research and Development ฉบับนี้เป็นปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2567) ทั้งนี้ทางกองบรรณาธิการยินดีเป็นสื่อกลาง สำหรับนักวิจัย นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาทุกท่านที่ประสงค์จะตีพิมพ์เผยแพร่บทความของท่าน ซึ่งจะต้องผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละสาขาวิชาทางด้านศึกษาศาสตร์อย่างเข้มข้น จำนวน 3 ท่าน จึงกล่าวได้ว่าบทความที่ทางวารสารได้เผยแพร่ไปนั้น มีมาตรฐานทางวิชาการ ดีฉฉในฐานะบรรณาธิการวารสาร จึงขอขอบคุณท่านผู้มีส่วนในการสร้างงานวิชาการเหล่านี้ นับตั้งแต่เจ้าของผลงาน ผู้ทรงคุณวุฒิ และคณะกองบรรณาธิการ วารสารนี้ยังคงเป็นแหล่งรองรับผลงานดี ๆ ที่สร้างสรรค์เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในประเด็นที่เกี่ยวข้องทางวิชาการแก่นักวิชาการ และประชาชนผู้สนใจ โดยทั่วไป เพื่อเป็นประโยชน์แก่แวดวงวิชาการต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศศิรดา แพงไทย

บรรณาธิการ Journal of Creative Education Research and Development

สารบัญ

บทความวิจัย

1. การพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกม
วชิรญาณ ศรีพิมพ์, ณิชากาท์ กันขุนทด และ นาดยา ทกพันทนา 1 - 7
2. ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพุทธมงคล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม 8 - 18
ผกามาศ ธนอมวัฒนา
3. ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอเชียงยืน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 19 - 27
ประนอม แสนวงษ์
4. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ 28 - 39
ขวัญเมือง พรรรัตน์

บทความวิชาการ

1. สมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา 40 - 47
สมใจ มณีวงษ์

The Development of Spelling Skills for Irregular Words Outside Standard Spelling Rules Among Grade 3 Students Using Skill Practice Worksheets Combined with Games

Wachiraya Sriphim ^{1*} Nichapha Kankhunthod ² and Nataya Hokpana ³

^{1,2,3} Kalasin University Faculty of Education and Educational Innovation

* Corresponding author. wachiraya53566@gmail.com โทรศัพท์ 0981793786

ABSTRACT

This research aimed to develop reading comprehension skills in accordance with the standards of accuracy among Grade 3 students using cooperative skill-based games. The study compared the reading comprehension skills before and after using cooperative skill-based games. The findings are summarized as follows: The reading comprehension skills of Grade 3 students using cooperative skill-based games showed improvement. The learning outcomes of the post-test after applying cooperative skill-based games were higher than the pre-test results. Grade 3 students from three schools in the Thung Yai district, Nakhon Si Thammarat Province, were evaluated. The average reading comprehension scores based on accuracy standards increased from a mean score of 74.17 before using the cooperative skill-based games to 79.17 afterward. Among the aspects assessed, reading comprehension aligned with accuracy standards received a mean score of 74.17, while other components, such as fluency and comprehension, also showed improvements.

Keywords: skill development, reading non-standard spellings, skill exercises, games.

การพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตรฐานตัวสะกดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกม

วชิรญาณ ศรีพิมพ์^{1*} ณิชานัท กัญจนทศ² และ นาทยา หกพันนา³

^{1,2,3} มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา

* Corresponding author. E-mail: wachiraya53566@gmail.com โทรศัพท์ 0981793786

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตรฐานตัวสะกดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกม เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตรฐานตัวสะกดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกม ผลการวิจัยพบว่า 1. ทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตรฐานตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกม พบว่า หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตรฐานตัวสะกด โดยรวม เท่ากับ 74.17 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตรฐานตัวสะกดแม่ กก มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละสูงที่สุด เท่ากับ 79.17 รองลงมา คือ ด้านการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตรฐานตัวสะกดแม่ กบ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 74.17 ส่วนด้านการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตรฐานตัวสะกดแม่ กณ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 73.33 และส่วนด้านการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตรฐานตัวสะกดแม่ กด มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละต่ำที่สุด เท่ากับ 70.00 2. ทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตรฐานตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกม พบว่า หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกม ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตรฐานตัวสะกด สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การพัฒนาทักษะ, การอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตรฐานตัวสะกด, แบบฝึกทักษะ, เกม

© 2024 JCERD: Journal of Creative Education Research and Development

บทนำ

ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติไทยที่จำเป็นในการสื่อสารของมนุษย์ การสื่อสารของมนุษย์ใช้ทักษะที่สำคัญหลายทักษะ เช่น ฟัง พูด อ่าน เขียน การพัฒนาวิชาภาษาไทย เป็นการพัฒนาที่เน้น การสอนเพื่อพัฒนาในด้านทักษะ และการฝึกประสมคำ อ่านสะกดคำเป็นพื้นฐานในการศึกษาหาความรู้ นักเรียนในบางส่วน ยังขาดทักษะในด้านการอ่านสะกดคำ จึงส่งผลให้ต้องมีการปรับปรุง แก้ไข และต้องมีการพัฒนาในทักษะนี้อย่างต่อเนื่อง

จากปัญหาดังกล่าวการที่ผู้เรียนจะเกิดทักษะการอ่านสะกดคำอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องได้รับการฝึกฝนและปรับปรุง แก้ไขความบกพร่องต่าง ๆ อยู่เสมอ ครูจำเป็นต้อง ปรับปรุงลักษณะการจัดการเรียนการสอน และเลือกใช้สื่อเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาทักษะทางภาษา ซึ่งมีผู้เสนอแนะกิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจวิธีหนึ่ง คือ การสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะ คือ แบบฝึกทักษะมีความสำคัญต่อผู้เรียนไม่น้อย ในการที่จะช่วยเสริมสร้างทักษะให้กับผู้เรียนได้เกิดการ เรียนรู้และเข้าใจได้เร็วขึ้น ชัดเจนขึ้น กว้างขวางขึ้นทำให้การสอนของครูและการเรียนของนักเรียน ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ และผลการวิจัยพบว่าการแก้ปัญหาการสอนอ่านและเขียนสะกดคำได้วิธีหนึ่ง คือ การสร้างแบบฝึกทักษะ (สุวิทย์ มูลคำ และสุนันทา สุนทรประเสริฐ, 2550)

นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่สร้างความสนใจและให้ความ สนุกสนานเพลิดเพลินให้แก่ นักเรียน โดยไม่เกิดความเบื่อหน่าย เกมสามารถจูงใจให้นักเรียนเรียนรู้ ด้วยความสนใจได้การนำเกมเข้ามาร่วมในการจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเกิดพัฒนาการทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา เกมช่วยให้เกิดความสนุกสนาน ทำให้เกิดการเรียนรู้ และมี ทักษะด้านต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของเพียเจต์ (Piaget) (อภิขญา สวัสดิ์, 2546)

ในการพัฒนาวิชาภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำเป็นต้องพัฒนาที่เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาในด้านทักษะการอ่านสะกดคำให้กับนักเรียนเป็นพื้นฐานในการศึกษาหาความรู้ ดังนั้น นักเรียนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะการอ่าน และการสะกดคำ ให้อ่านได้ถูกต้อง เพื่อนักเรียนจะได้นำไปใช้ในการเรียนรู้ใน รายวิชาต่างๆ และสามารถหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือ หรือสื่อออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาในทักษะการอ่าน และการสะกดคำให้กับนักเรียนอย่างถูกต้อง (วิสารรัตน์ ทองเพ็ชร, 2563)

ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตรฐานตัวสะกดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ส่งผลให้นักเรียนอ่านหนังสือได้ถูกต้อง เรียนได้ตามปกติ กับเพื่อนในระดับเดียวกัน เกิดประสิทธิภาพและต่อยอดในการเรียนรู้ในวิชาอื่นๆต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตรฐานตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกม
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตรฐานตัวสะกดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกม

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยผลจากการพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตรฐานตัวสะกดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกม เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตรฐานตัวสะกดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกม เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตรฐานตัวสะกดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกม ผู้วิจัยใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และแบบทดสอบการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตรฐานตัวสะกดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยนำเสนอวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

ประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 24 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

2.1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

2.1.2 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกม

2.1.3 ศึกษาเอกสารคู่มือครูและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การอ่าน

สะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตรฐานตัวสะกด

2.1.4 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกม เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตรฐานตัวสะกดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 8 แผน ใช้เวลาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 8 ชั่วโมง

2.1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกมที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความถูกต้องเหมาะสมระหว่างเนื้อหาสาระกับ จุดประสงค์การเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนตามแบบประเมิน ของลิเคิร์ต (Likert) เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ

ระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

2.1.7 นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ มาหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งกำหนดระดับการประเมิน ความเหมาะสม 5 ระดับ และพิจารณา ระดับคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

2.1.8 ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำแผนการจัดการเรียนรู้ ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

2.2 แบบทดสอบการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

การสร้างสร้างแบบทดสอบการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัย ได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

2.2.2 ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.3 สร้างแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด

2.2.4 นำแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไข ตามคำข้อเสนอแนะ

2.2.5 นำแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด ที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบทดสอบสอดคล้องจุดประสงค์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบทดสอบสอดคล้องจุดประสงค์

-1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบทดสอบไม่สอดคล้องจุดประสงค์

2.2.6 นำแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด ที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งจะต้องมีค่าตั้งแต่ .05 ขึ้นไป

2.2.7 ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อนำไปวิเคราะห์คุณภาพหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ โดยกำหนดเกณฑ์การผ่าน ค่าความยาก (p) อยู่ระหว่าง 0.20 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20 ขึ้นไป

2.2.8 คัดเลือกแบบทดสอบที่ผ่านเกณฑ์กำหนด แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3. สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดหลังการใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกม สูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยดำเนินการทดสอบทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด ก่อนการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด จากนั้นดำเนินการจัดกิจกรรม โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 8 แผน แผนละ 1 วัน ๆ ละ 60

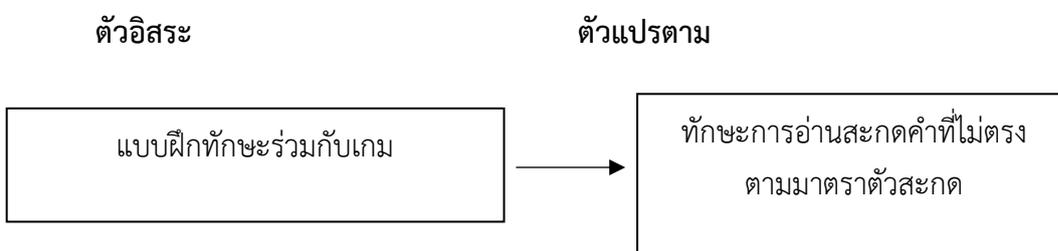
นาที่ รวม 8 วัน เมื่อสิ้นสุดการทดลองผู้วิจัยดำเนินการทดสอบทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดหลังการจัดกิจกรรมโดยใช้แบบทดสอบทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด ชุดเดียวกันกับที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลอง เมื่อทดสอบหลังการจัดกิจกรรมเสร็จจึงเปรียบเทียบทักษะการอ่านการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

เปรียบเทียบ ทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติบรรยาย ร้อยละ (Percentage) คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษา ทฤษฎี เอกสารที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกม

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกม พบว่า หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด โดยรวม เท่ากับ 74.17 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดแม่ กก มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละสูงที่สุด เท่ากับ 79.17 รองลงมา คือ ด้านการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดแม่ กบ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 74.17 ส่วนด้านการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดแม่ กน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 73.33 และส่วนด้านการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดแม่ กด มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละต่ำที่สุด เท่ากับ 70.00
2. ทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกม พบว่า หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกม ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์การวิจัยในชั้นเรียนเรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกม ผู้วิจัยขออภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกม พบว่า แบบฝึกทักษะร่วมกับเกม สามารถช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งนักเรียนอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดได้ถูกต้อง ส่งผลให้นักเรียนอ่านหนังสือได้ถูกต้อง เรียนได้ตามปกติกับเพื่อนในระดับเดียวกัน เกิดประสิทธิภาพและต่อยอดในการเรียนรู้ในวิชาอื่นต่อไป โดย

สังเกตได้จากแบบทดสอบการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด เนื่องจากแบบฝึกทักษะร่วมกับเกม เป็นแบบฝึกเป็นสื่อการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้และทักษะทั้งหมดยังช่วยแบ่งเบาภาระครูผู้สอน ซึ่งประโยชน์ของแบบฝึกทำให้นักเรียน เข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น มีความเชื่อมั่น ฝึกทำงานด้วยตนเอง ทำให้มีความรับผิดชอบ และทำให้ครู ทราบปัญหาและ ข้อบกพร่องของนักเรียนในเรื่องที่เรียน ทำให้สามารถแก้ปัญหาได้ทันที นอกจากนี้ แบบฝึกยังเปิดโอกาสให้เด็กฝึกทักษะอย่าง เต็มที่ ทั้งยังช่วยให้คงอยู่ได้นาน และเป็นเครื่องมือวัด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจบบทเรียนแต่ละครั้งอีกด้วย และนอกจากนี้ ยังมีเกมเข้ามาช่วยด้วย ซึ่ง เกม เป็น กิจกรรมการเล่นที่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ช่วยฝึกทักษะให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดในสิ่งที่เรียน อาจมีการแข่งขันหรือไม่ก็ได้ แต่จะต้องมีกติกาการเล่นกำหนดไว้ และจะต้องมีการประเมินผลความสำเร็จของผู้เล่นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (สุวิทย์ มูลคำ และสุนันทา สุนทรประเสริฐ 2550) ได้กล่าวว่า การสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะ คือ แบบ ฝึกทักษะมีความสำคัญต่อผู้เรียนไม่น้อย ในการที่จะช่วยเสริมสร้างทักษะให้กับผู้เรียนได้เกิดการ เรียนรู้และ เข้าใจได้เร็วขึ้น ชัดเจนขึ้น กว้างขวางขึ้นทำให้การสอนของครูและการเรียนของนักเรียน ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ และผลการวิจัยพบว่าการแก้ปัญหาการสอนอ่านและเขียน สะกดคำได้ดีวิธีหนึ่ง คือ การสร้างแบบฝึกทักษะ และ (อภิษฐา สวัสดิ์, 2546) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่สร้างความสนใจและให้ความ สนุกสนานเพลิดเพลิน ให้แก่นักเรียน โดยไม่เกิดความเบื่อหน่าย เกมสามารถจูงใจให้นักเรียนเรียนรู้ ด้วยความสนใจได้การนำเกมเข้ามาช่วยในการ จัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเกิดพัฒนาการทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา เกมช่วยให้เกิดความสนุกสนาน ทำให้ เกิดการเรียนรู้ และมี ทักษะด้านต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของเพียเจต์

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดก่อนและหลัง การใช้แบบฝึก ทักษะร่วมกับเกมเปรียบเทียบทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 24 คน มีการพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดสูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกม ทั้งนี้อาจ เนื่องมาจากการใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกมช่วยให้เด็กได้ทดลอง ค้นพบและปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว เพิ่มความ หลากหลายให้บทเรียนและช่วยสร้างแรงจูงใจ รวมทั้งกระตุ้นให้เด็กๆ ได้ใช้ภาษาที่เป็นเป้าหมาย

สรุปผลการวิจัย

1. ทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะ ร่วมกับเกม พบว่า หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ การอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด โดยรวม เท่ากับ 74.17 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการอ่านสะกดคำ ที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดแม่ กก มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละสูงที่สุด เท่ากับ 79.17 รองลงมา คือ ด้านการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรง ตามมาตราตัวสะกดแม่ กบ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 74.17 ส่วนด้านการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดแม่ กน มี คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 73.33 และส่วนด้านการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดแม่ กด มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละต่ำที่สุด เท่ากับ 70.00

2. ทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการใช้แบบ ฝึกทักษะร่วมกับเกม พบว่า หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกม ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะการอ่าน สะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเกม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1.1 การสร้างแบบฝึกเฉพาะบุคคล ที่มีการเรียนรู้หรือพัฒนาการที่แตกต่างกัน เพื่อให้เห็นผลการพัฒนาที่ชัดเจนขึ้น
- 1.2 การกระตุ้นโดยการบันทึกผลคะแนนหลังทำแบบฝึกทักษะเลยเพื่อให้นักเรียนได้ทราบผลพัฒนาการในการอ่าน สะกดคำของตน จะช่วยให้นักเรียนมีความพยายามในการทำแบบฝึกครั้ง ต่อไปให้มากขึ้น ซึ่งเป็นการเสริมแรงในการเรียนรู้ อีก แบบหนึ่ง

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 1. ควรมีการนำแบบฝึกทักษะร่วมกับเกมไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนอื่น เพื่อจะได้ข้อสรุป การวิจัยที่กว้างขวางมากขึ้น
- 2.2 ควรมีการสร้างแบบฝึกทักษะร่วมกับเกมในหน่วยการเรียนรู้อื่นหรือในระดับชั้นอื่นๆ
- 2.3 ควรศึกษาทักษะการอ่านสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดโดยใช้กิจกรรมอื่น ๆ และบูรณาการกับรายวิชาต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

- วิสารรัตน์ ทองเพ็ชร. (2563). การพัฒนาทักษะการอ่าน และการสะกดคำของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเสาชิงช้า นอก โดยใช้กิจกรรมเกมการศึกษาจับคู่ประสมคำกับภาพ (การวิจัยในชั้นเรียน). สมุทร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2.
- สุวิทย์ มูลคำ และ สุนันทา สุนทรประเสริฐ. (2550). 21 วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- อภิชญา สวัสดิ์. (2546). การศึกษาความสามารถการอ่านคำภาษาไทยของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเรียนได้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากการสอนอ่านคำภาษาไทยโดยใช้เกมฝึกทักษะ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

Ethical leadership of school administrator of phutthamongkol Consortium under the secondary educational Service area office mahasarakham

Phakamas Thanomwattana

Chiang Yuen Pittayakhom School, Maha Sarakham Secondary Educational Service Area Office

Corresponding author. E-mail: PhakamasThanomwattana@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) study ethical leadership of school administrators and 2) study compare ethical leadership of school administrators Phutthamongkol Consortium under the Secondary Educational Service Area Office Mahasarakham by dividing on position, educational levels and experience. The samples using for this research were 123 persons from the administrators and the teachers of under Phutthamongkol Consortium under the Secondary Educational Service Area Office Mahasarakham and the samples size was determined by using the table of Krejcie & Morgan and using the stratified sampling. The instruments using for this research were the 5 rating scales questionnaires with the confidence of 0.95. The hypothesis testing included t-test (Independent Samples) and F-test (One-Way ANOVA) and the testing of couple difference by using regulation of Scheffe'.

The results of the study were as follows :

1. For overall of the ethical leadership of school administrators under Phutthamongkol Consortium under the Secondary Educational Service Area Office Mahasarakham was in high level for overall. Considering on each aspect, the aspect with the highest level was respect.

2. For overall of academic administrator and teachers with different position and working experience were on the concepts towards the ethical leadership of school administrators were not on difference. For overall of academic administrator and teachers with different educational levels was a statistically significant difference at .05.

Keywords: Leadership, Ethical Leadership, School Administrators

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพุทธมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

ผกา มาศ ถนอมวัฒนา

โรงเรียนเชียงยืนพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

Corresponding author. E-mail: PhakamasThanomwattana@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพุทธมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม และ 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพุทธมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนใน สหวิทยาเขตพุทธมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2566 จำนวน 123 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของเชฟเฟ (Scheffe')

ผลการวิจัยพบว่า

- ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพุทธมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความเคารพนับถือ
- ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพุทธมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม, ผู้บริหารสถานศึกษา

© 2024 JCERD: Journal of Creative Education Research and Development

บทนำ

ในสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงที่ต่างไปจากเดิมอันเนื่องจากความเชื่อมโยงด้านจริยธรรมของสังคมที่มีสาเหตุมาจากคนในสังคมยึดถือความดีมากกว่าความดีงาม มีการแข่งขันเพื่อเอาชนะแทนที่จะร่วมมือกัน และมองงานอื่นเป็นคู่แข่งมากกว่าเป็นพันธมิตร ซึ่งการศึกษาเป็นหนทางที่ดีที่สุดในการที่จะจัดการกับปัญหาดังกล่าว และผู้บริหารสถานศึกษาก็เป็นความหวังของการเป็นแบบอย่างที่ดีด้านจริยธรรมให้กับครู นักเรียน และบุคคลอื่นในสังคม จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้สังคมไทยในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องของจริยธรรมให้มากขึ้น รมรณรงค์ให้มีการดำเนินกิจกรรมด้านจริยธรรมในทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว องค์กร และระดับประเทศ ประเทศไทยที่ผ่านมามีปัญหาในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรมของผู้นำมาโดยตลอด ผู้บริหารเมื่อมีตำแหน่งที่สำคัญจะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้ดีและเกิดประสิทธิภาพสูงขึ้นไปด้วย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในหมวด 4 มาตรา 24 ข้อ (4) ได้บัญญัติไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดการเรียน

การสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างให้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2554) และ ในหมวดที่ 2 มาตรา 6 ได้บัญญัติว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมในกาดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้น สถานศึกษานับเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยการจัดการศึกษาให้ตีมีคุณภาพตามมาตรฐานให้แก่ ผู้เรียน ซึ่งในการบริหารการศึกษาในระดับสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษามีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของหน่วยงานทางการศึกษาซึ่งนั่นเป็นสิ่งที่สังคมไทยได้คาดหวังต่อการแสดงบทบาทที่เหมาะสมกับตำแหน่งของผู้บริหารการศึกษา (Position) และผู้บริหารสถานศึกษาในระดับต่าง ๆ (การดี อนันต์นาวิ, 2555) โดยอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทางการศึกษาในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนในประเทศอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลที่ยั่งยืน กระบวนการบริหารสถานศึกษานั้นจะ ประสบความสำเร็จได้ย่อมมาจากการบริหารงานที่ได้รับความร่วมมือในการ ปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารจะเป็นพลังในการขับเคลื่อนและพัฒนาสถานศึกษา ให้ไปสู่ความเป็นมาตรฐานในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร

การบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นหัวหน้าซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับการจัดการศึกษา และเป็นทั้งผู้นำขององค์การจะต้องมีพฤติกรรมหรือบทบาทที่แสดงออกถึงความสามารถในการเป็น ผู้นำ และมีความสามารถที่จะจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงาน การแสดง ออกทางพฤติกรรมของผู้บริหารจะส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานของครูผู้ใต้บังคับบัญชากับผู้เรียน เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ควบคุมดูแล บังคับบัญชากิจการต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้ เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย (ประมวลรัฐ พันธุ์เขตต์การณ, 2557) ดังนั้น กระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้อิทธิพลเพื่อให้บุคคล กลุ่ม หรือบุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเป้าหมายนั้น เรียกว่า ภาวะผู้นำ (leadership) ภาวะผู้นำจึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ อย่างยิ่งในการบริหาร ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องรับผิดชอบขอบข่ายงานทุกอย่างในโรงเรียนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมนั้นเป็นการชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารมีพฤติกรรมการบริหารที่เหมาะสม ซึ่ง Brown, Trevino and Harison, (2005) อ้างถึงใน สุรัตน์ ไชยชมภู (2557) นิยาม "ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม" ว่าหมายถึง : การแสดงออกถึงความประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมถูกต้องตามทำนองครองธรรมทางปฏิบัติ ของบุคคล และระหว่างบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์กัน หมายถึงการส่งเสริมความประพฤติปฏิบัติดังกล่าวไปสู่ผู้ตามผ่านการสื่อสารสองทาง การเสริม สร้างอุปนิสัยจริยธรรมให้แข็งแกร่ง และการตัดสินใจแสดงออกอย่างถูกต้องเหมาะสมตามแบบแผน หรือมาตรฐานของสังคม เป็นสิ่งที่ผู้นำทางการศึกษาต้องยึดถือตระหนักในภารกิจ ความรับผิดชอบ ความเอาใจใส่อย่างยิ่งยวดต่อสถานศึกษาและชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และศักยภาพรวมถึงความมีจริยธรรมที่สูง เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำที่มีจริยธรรมแล้วย่อมได้รับความไว้วางใจ เชื่อมั่น ศรัทธา จนผู้ตามทำงานเต็มความสามารถให้บรรลุวัตถุประสงค์ แต่ในทางตรงกันข้าม หากผู้บริหารไม่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมแล้ว ความเชื่อถือ ความศรัทธาก็จะเสื่อมลง เมื่อหมดศรัทธาในตัวผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรในสถานศึกษาก็จะไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน

เนื่องจากประสิทธิผลของสถานศึกษานั้นเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จในการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ซึ่งเป็นผลลัพธ์ของสถานศึกษา (สุภาพ ฤทธิ์บำรุง, 2556) องค์ประกอบสำคัญที่สามารถบ่งบอกได้ถึงประสิทธิผลของสถานศึกษา คือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู และประสิทธิภาพของครูในการจัดการเรียนการสอนโดยที่สถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์และ

ภารกิจที่ชัดเจน มีการพัฒนาคุณภาพของหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง จัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้ส่งเสริมต่อการเรียนรู้ และเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนในโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการออกแบบการจัดการศึกษาด้วยเนื่องจากผู้ปกครองและชุมชนมีความคาดหวังอย่างสูงในความสำเร็จของนักเรียน นั้นจะส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (ดวงใจ บุญหล้า, 2556) ซึ่งจะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดประสิทธิผลของสถานศึกษา ดังนั้น ภาวะผู้นำดังที่กล่าวไว้ข้างต้น คือ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม

ซึ่งจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ได้แก่ งานวิจัยของ วิภาวดี อินทร์ด้วง (2561) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู คือ ความน่าเคารพ ความ เป็นพลเมืองดี ความยุติธรรม ความน่าไว้วางใจ และความรับผิดชอบ และงานวิจัยของ อีรพัฒน์ เพชรศรีจันทร์ (2562) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ความเคารพนับถือ การมีส่วนร่วมธรรมาภิบาล และความ ไว้วางใจ ซึ่งจากงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาจะส่งผลถึง ประสิทธิภาพของสถานศึกษา

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในองค์กรการศึกษาเพราะหน้าที่สำคัญที่สุดของผู้บริหารสถานศึกษาคือการมี จริยธรรมในการบริหารสถานศึกษา ดังนั้น ภาวะผู้นำเชิง จริยธรรม (Ethical leadership) จึงมีความสำคัญต่อทุกองค์การ การศึกษาและทุก ๆ องค์การของสังคม เนื่องจากพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้นำองค์กรมีอิทธิพลทั้งทางตรงและ ทางอ้อมต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และความผูกพันต่อองค์กร โดยเฉพาะหากผู้นำองค์กรมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมสูง นั้นย่อมที่จะส่งผลด้านบวกต่อสมาชิกขององค์กร ผลที่เกิดขึ้นโดยทั่วไป คือเป็นการเพิ่มความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ความ ผูกพันต่อองค์กรที่มากขึ้นและจะช่วยปรับปรุงการรับรู้ทางจริยธรรมโดยรวมของครู และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีพฤติกรรมภาวะ ผู้นำเชิงจริยธรรมปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องตามหลักทำนอง ครองธรรมจะถูกเชิดชูเกียรติ และเป็นผู้ทรงคุณค่าในสังคม แต่ถ้า หากผู้บริหารคนใดที่มีพฤติกรรมตามอำเภอใจไม่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมจะไม่ได้ได้รับความไว้วางใจจากผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งส่งผล ให้ผู้บริหารปฏิบัติงานด้วยลำบากเนื่องจากจะไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา การแสดงออกของ ผู้นำที่เห็นได้จากการประพฤติปฏิบัติปกติประจำวันแล้ว ผู้นำยังต้องทำให้นโยบายต่าง ๆ และโครงสร้างของโรงเรียนแฝงไปด้วย ค่านิยมเชิงจริยธรรมด้วย เช่น ในสังคมปัจจุบันของคนส่วนใหญ่ คือต้องการที่จะเป็นผู้ชนะบนความพ่ายแพ้ของคนอื่น จึงเกิดการ เอารัดเอาเปรียบและใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ที่ไร้จริยธรรมก็เพียงเพื่อจะชัยชนะมาเป็นของตน ดังนั้นผู้นำจึงต้องทำให้นโยบายและการ ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของครูและนักเรียนมุ่งเน้นไปในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรมและความยุติธรรม และเน้นความร่วมมือ มากกว่าการแข่งขัน โดยให้ยึดหลักความสำคัญของการปฏิบัติงานแบบทีมมากกว่าการปฏิบัติงานเป็นรายบุคคล ใช้กลยุทธ์การ แก้ปัญหาความขัดแย้ง แบบชนะ/ชนะ มากกว่าชนะ/แพ้ รวมทั้งการสร้างค่านิยมเพื่อให้เกิดการเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็น มนุษย์ของผู้อื่น ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพจะต้องมีความเป็นผู้นำที่มีจริยธรรม (วิรัช นิภาวรรณ, 2554) มีศักยภาพ สูงในการเป็นผู้นำพร้อมที่จะรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในสถานศึกษาอย่างสันติวิธี เป็นผู้ ที่สามารถทำงานเป็นทีมสร้างศรัทธาและสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นอย่างดี มีความสามารถในการ โนม่นำวจุใจส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ มีวิสัยทัศน์ มีความคิด กว้างไกล และมุ่งพัฒนาองค์กร หรือสถานศึกษาโดยหวังผลระยะยาวมากกว่าเฉพาะหน้า มีความใส่ใจในการปรับปรุงงานให้ได้ผลงานที่ดียิ่งขึ้น และมุ่งพัฒนา สถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ประกอบด้วย 7 สหวิทยาเขต ประกอบด้วย สหวิทยาเขตเจริญ ราชเดช สหวิทยาเขตตักสิลา สหวิทยาเขตบรบือ สหวิทยาเขตพุทธมณฑลเทพปทุม สหวิทยาเขตสารคามใต้ สหวิทยาเขตสะอาด อีสานและสหวิทยาเขตพุทธมงคล ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร ข้าราชการครู หรือบุคลากรทางการศึกษาที่มีความแตกต่างกัน ทั้ง ในด้านวัฒนธรรมวิถีการดำเนินชีวิต รวมถึงความแตกต่างในด้านความคิด และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม ประกอบด้วยโรงเรียนที่มีขนาดเล็กและขนาดกลางเป็นส่วนใหญ่ การบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จและ เกิดความพึงพอใจของผู้ใต้บังคับบัญชาที่จะร่วมปฏิบัติงานให้สำเร็จ ตามวัตถุประสงค์จึงเป็นเรื่องยากเนื่องจากขาดแคลน บุคลากรอีกทั้งภาระงานที่มีมาก ผู้บริหารขาดการเอาใจใส่ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา

จากสภาพปัญหาและความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารที่ผู้วิจัย กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ที่จะทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสหวิทยาเขตพุทธมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เพื่อจะได้ทราบถึงภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและนำผลที่ได้การ ศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปเป็นแนวทางใน การปรับปรุง และพัฒนาพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพในการปฏิบัติงาน ด้านการบริหารอันจะส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาและต่อหน่วยงานทางการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพุทธมงคลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพุทธมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพุทธมงคลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ผู้วิจัยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสหวิทยาเขตพุทธมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2566 จำนวน 189 คน จาก 5 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม, 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสหวิทยาเขตพุทธมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2566 จำนวน 123 คน จาก 5 โรงเรียน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Mogan, 1970 อ้างใน บุญชม ศรีสะอาด, 2545) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามมีจำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check - List) ได้แก่ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านความยุติธรรม (fairness) ด้านความเคารพนับถือ (respect) ด้านความรับผิดชอบ (responsibility) ด้านความไว้วางใจ (trust) ด้านความซื่อสัตย์ (honesty) ด้านการมีส่วนร่วม (participation) ด้านความเป็นพลเมืองดี (good citizen) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert's five rating scale)

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพุทธมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม แตกต่างกัน

3.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพุทธมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม แตกต่างกัน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง พร้อมทั้งนัดหมาย เวลา และสถานที่ ขอรับแบบสอบถามคืน เสร็จแล้วนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วดำเนินการวิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับการศึกษา วิเคราะห์โดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

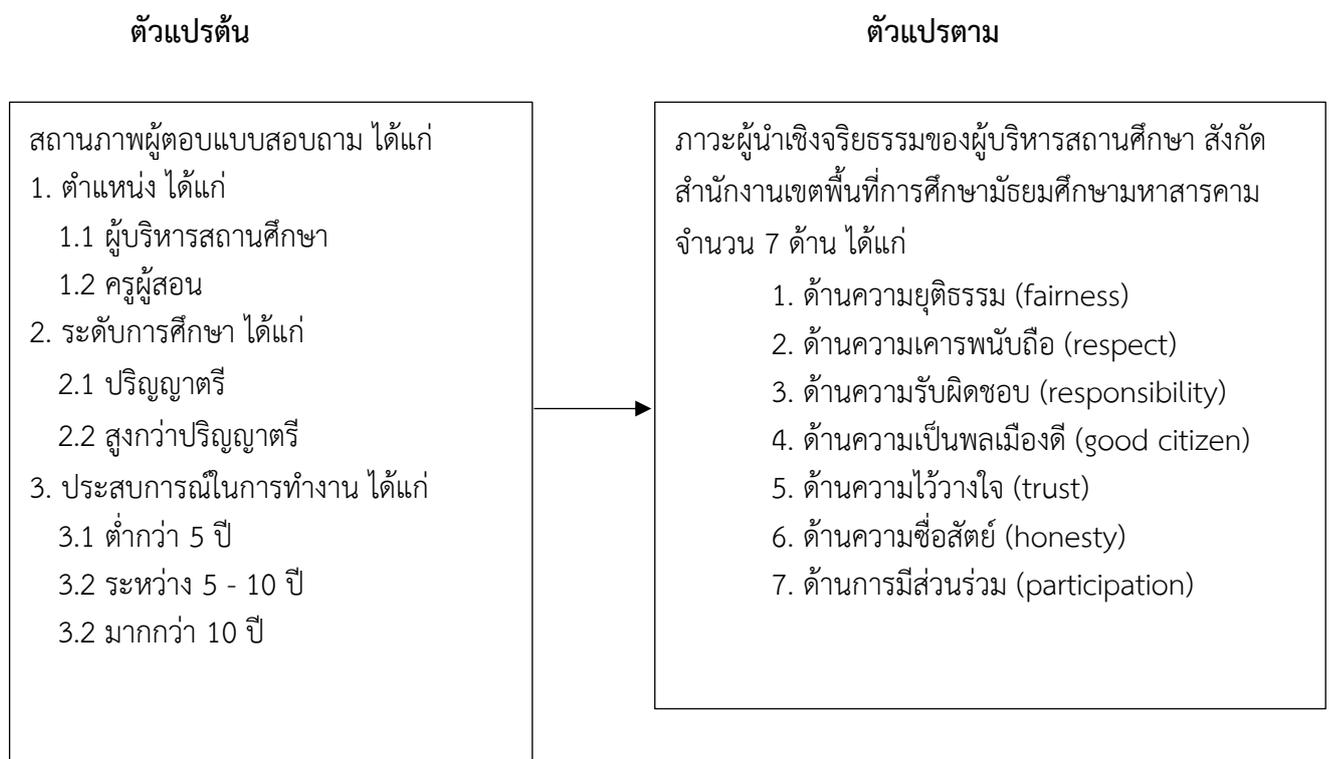
2. ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลความหมาย โดยเทียบกับเกณฑ์ (Criteria) (อ้างอิงจากบุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 42-43)

3. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม จำแนกตาม ตำแหน่ง และระดับการศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระจากกัน (Independent Samples)

4. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) กรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทดสอบรายคู่โดยใช้วิธีการทดสอบตามวิธีของเซฟเฟ้ (Scheffe')

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ผู้ศึกษาได้สังเคราะห์แนวคิดของ Brown (2007), National Centre for Ethics in Health Care (2005), Joserison (2009), หนูไกร มาเชค (2559), ปัทมา แคนยุกต์ (2554), พระเทพคุณาภรณ์ (2554), ชัชชัย ไชโย (2555), สุเทพ ปาลสาร (2555), รัตติกรณ์ จงวิศาก (2556) และชัยเสฏฐ์ พรหมศรี (2557) ได้คุณลักษณะของผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 7 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความยุติธรรม ด้านความเคารพนับถือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความไว้วางใจ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความเป็นพลเมืองดี ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพุทธมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพุทธมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม พบว่า ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพุทธมงคล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมากทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความเคารพนับถือ รองลงมา คือ ด้านความซื่อสัตย์และด้านความเป็น พลเมืองดี ด้านความยุติธรรมและด้านการมีส่วนร่วม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบและด้านความ ไว้วางใจ

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพุทธมงคล สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่ศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับการศึกษา ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพุทธมงคล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความ คิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพุทธมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่ 2 ด้านความเคารพนับถือ และด้านที่ 3 แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพุทธมงคล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขต พุทธมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่ 2 ด้านความเคารพนับถือแตกต่างกัน

2.3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพุทธมงคล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มี ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพุทธมงคล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพุทธมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม พบว่า ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพุทธมงคล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมากทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความเคารพนับถือ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาเคารพใน การตัดสินใจของผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานภายใต้พื้นฐานความถูกต้อง อีกทั้งผู้บริหารยอมรับและเข้าใจในความแตกต่าง ของผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน ไม่แสดงพฤติกรรมที่เป็นการล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงาน นอกจากนั้นผู้บริหารยังปฏิบัติหน้าที่ต่อผู้อื่นด้วยความสุภาพ มีสัมมาคารวะและให้เกียรติผู้อื่นมีความสุข อ่อนน้อมทั้งกาย วาจาใจ มีความอ่อนโยนใจดีต่อผู้อื่น ปฏิบัติตนให้เป็นที่น่าเคารพนับถือ รวมถึงมีความเมตตากรุณาต่อผู้อื่น ยอมรับความ ต่างต่างระหว่างบุคคล โดยไม่มีความลำเอียงและยอมรับความรู้และความสามารถของผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาวดี อินทร์ด้วง (2561) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่าภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ด้านความเคารพนับถือ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิษฐณีชา ทองสุข (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความเคารพเชื่อถือสภาพปัจจุบันโดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รณชัย ปินใจ (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านความเคารพนับถือโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพุทธมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพุทธมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่ 2 ด้านความเคารพนับถือ และด้านที่ 3 ด้านความรับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกัน ผู้บริหารอยู่ในส่วนของการบริหารจัดการ การปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาให้สามารถทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข แต่ครูผู้สอนอยู่ในส่วนของการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก เป็นผู้รับนโยบายไปปฏิบัติ เป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง จึงทำให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสิทธิ์ ไชยราช (2564) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 พบว่าผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญเรือน สุวรรณจันทร์ (2560) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ และขนาดสถานศึกษาต่างกันผลการวิจัย พบว่า เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เป็นการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างกันทุกด้านที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพุทธมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพุทธมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยมีข้อค้นพบซึ่งแสดงให้เห็นว่าระดับการศึกษาที่แตกต่างกันของผู้บริหารและครูผู้สอนส่งผลต่อความคิดเห็นที่ต่างกันไปด้วย อาจเนื่องมาจากความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาอาจมองเห็นว่าต้องให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของการบริหารงาน และมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลกว่าครูผู้สอน จึงทำให้มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันแต่ก็ยังทำงานร่วมกันอย่างกลมกลืน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน บริหารยึดหลักธรรมาธิปไตยและจริยธรรมในการบริหารสถานศึกษา ยึดหลักคุณธรรมในการบริหารงาน เข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล ทุกระดับการศึกษา ทุกสาขาวิชา สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญศิริ สมเรือน (2560) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ สุวรรณ มีเดช (2556) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานบุคคลตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์เปรียบเทียบเกี่ยวกับระดับการศึกษาของบุคลากร จากการศึกษาความคิดเห็นพบว่าโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพุทธมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพุทธมงคล

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ด้านที่ 2 ด้านความเคารพนับถือแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีพฤติกรรมที่แสดงออกในการปฏิบัติต่อครูทุกคนในสถานศึกษาอยู่บนพื้นฐานของหลักคุณธรรมจริยธรรมถึงความชอบธรรมแบบเดียวกันโดยไม่คำนึงโดยไม่คำนึงถึงประสบการณ์การทำงานของครูเพราะถือว่าครูทุกคนมีความรู้แต่ละคนมีความถนัดที่แตกต่างกันออกไป และอาจเนื่องมาจากผู้บริหารกับครูผู้ตอบแบบสอบถามอาจมีความใกล้เคียงกันด้านประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะทางด้านความคิดและมุมมองที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สลิลทิพย์ ชูชาติ (2556) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาท่าแพ เพชร เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อภาวะเชิงจริยธรรม ของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาท่าแพ เพชร เขต 2 ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ กมลชนก ราชประสงค์ (2565) เรื่องภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงานพบว่าประสบการณ์ทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพุททมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความเคารพนับถือ
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพุททมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพุททมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม พบว่า ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพุททมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านความเคารพนับถือ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่แสดงพฤติกรรมที่ให้เกียรติและไม่ประพฤติล่วงเกินละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้ใต้บังคับบัญชาและให้เกียรติผู้อื่น ให้ความสำคัญในเรื่องความอาวุโสกับผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน เคารพในการตัดสินใจของผู้ใต้บังคับบัญชารับพื้นฐานของความถูกต้อง

ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ และด้านความไว้วางใจ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องแสดงความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานและการตัดสินใจของตนเองเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องความรับผิดชอบต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน ต้องมีความน่าเชื่อถือและเป็นที่น่าไว้วางใจ รักษาความลับของทางราชการ รักษาชื่อเสียงของสถานศึกษาและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร รวมทั้งต้องทุ่มเทเอาใจใส่ภารกิจของสถานศึกษาด้วยความเอาใจใส่

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมกับความผูกพันของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

เอกสารอ้างอิง

- กมลชนก ราชสง. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3*. (สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ชนิษฐ์ณิชา ทองสุข. (2560). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (วิทยานิพนธ์การศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ขวัญเรือน สุวรรณจันทร์. (2560). *พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2*. รายงานสืบเนื่องการประชุมสัมมนาวิชาการ (Proceedings) การนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคเหนือ ครั้งที่ 17.
- ดวงใจ บุญหล้า. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำกับความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20*. วิทยานิพนธ์ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธีรพัฒน์ เพชรศรีจันทร์. (2562). *ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในจังหวัดอุทัยธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น (ฉบับปรับปรุงใหม่)*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประมวลรัฐ พันธุ์เขตต์การณ. (2557). *การศึกษาแนวทางพัฒนาพฤติกรรมกรรมการบริหารแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารและประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ประสิทธิ์ ไชยราช. (2564). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3*. การค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- เพ็ญศิริ สมเรือน. (2560). *ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาตราด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2555). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ทางการบริหารการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 4*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มนตรี.
- รณชัย ปินใจ. (2564). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3*. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา.
- วิภาวดี อินทร์ดวง. (2561). *ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2554). *การบริหารจัดการและการบริหารยุทธศาสตร์ของหน่วยงานของรัฐ*. กรุงเทพมหานคร: กำลังอยู่ในระหว่างการจัดพิมพ์ของสำนักพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2554). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: พริกหวาน.
- สุรัตน์ ไชยชมภู. (2557). *ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในการบริหารสถานศึกษา*. วารสารวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 8 (2): 1-15.
- สุภาพ ฤทธิ์บำรุง. (2556). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุวรรณนา มีเดช. *การบริหารงานบุคคลตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์*. พุทธ ศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สลิลทิพ ชูชาติ. (2556). พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. วิทยานิพนธ์ ปุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

The need for academic administration of small schools In chiang yuen district maha sarakham primary educational Service area office 3

Pranom Saenwang

Ban Sa-at Don Ngern School, Maha Sarakham Primary Educational Service Area Office 3

Corresponding author. E-mail: PranomSaenwang@gmail.com

ABSTRACT

This research has the following objectives: 1. To study the current state and desired state of academic administration in small schools. 2. To study the needs assessment for academic administration in small schools in Chiang Yuen District, Maha Sarakham Primary Educational Service Area Office 3. The population consisted of 246 administrators and academic teachers from small schools in Chiang Yuen District, Maha Sarakham Primary Educational Service Area Office 3. A questionnaire was used concerning the current state and desired state. The questionnaire format was a 5-level rating scale according to the Likert scale method, where each item had a dual-response format covering 2 states: the level of the actual current state of academic administration and the level of the desired state of academic administration.

Research Findings:

1. The academic administration of small schools in Chiang Yuen District overall was at a high level ($\mu = 3.59$). When considered by aspect, 4 aspects were at a high level, ranked from highest to lowest mean as follows: learning process development ($\mu = 3.67$), media and innovation development ($\mu = 3.65$), measurement and evaluation ($\mu = 3.62$), and educational supervision ($\mu = 3.59$).

2. The academic administration of small schools in Chiang Yuen District overall was at a high level ($\mu = 4.47$). When considered by aspect, all aspects were at high to highest levels, ranked from highest to lowest mean as follows: learning process development ($\mu = 4.59$), measurement and evaluation ($\mu = 4.52$), and educational supervision ($\mu = 4.48$).

3. The needs for academic administration in small schools in Chiang Yuen District, ranked from highest to lowest, were: school curriculum development (PNI_modified = 0.2507). The researcher used the overall mean as the criterion for prioritizing needs, based on PNI_modified values higher than the overall mean.

Keywords: Needs, Academic Administration, Small Schools

ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอเขียงยืน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ประนอม แสนวัง

โรงเรียนบ้านสะอาดดอนเงิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

Corresponding author. E-mail: PranomSaenwang@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก 2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ในเขตอำเภอเขียงยืน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 กลุ่มประชากรเป็นผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอเขียงยืน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำนวน 246 คน เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์องค์ ประกอบด้วย ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ ตามวิธีของลิเกิร์ต (Likert scale) โดยทุกข้อจะมีคำตอบแบบตอบสนองคู่ (Dual-response format) หรือ 2 สภาพ คือ ระดับของสภาพจริงที่เป็นอยู่ของการบริหารงานวิชาการ และระดับของสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการ

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบัน ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตอำเภอเขียงยืน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาน้อยสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\mu = 3.67$) ด้านการพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม ($\mu = 3.65$) ด้านการวัดผล ประเมินผล ($\mu = 3.62$) ด้านการนิเทศการศึกษา ($\mu = 3.59$)

2. สภาพที่พึงประสงค์ ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตอำเภอเขียงยืน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาน้อยสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\mu = 4.59$) ด้านการวัดผล ประเมินผล ($\mu = 4.52$) ด้านการนิเทศการศึกษา ($\mu = 4.48$)

3. ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตอำเภอเขียงยืน รายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($PNI_{modified} = 0.2507$) ผู้วิจัยใช้ค่าเฉลี่ยรวมเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาเรียงลำดับความต้องการจำเป็น โดยยึดค่า $PNI_{modified}$ ที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยรวม

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, การบริหารงานวิชาการ, โรงเรียนขนาดเล็ก

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ในด้านการศึกษาให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนในมิติของการศึกษา อย่างแรกคือสร้างให้เด็กมีคุณภาพ สองสร้างให้เกิดความเท่าเทียมระหว่างเพศ ทั้งชายหญิง ทุกคนต้องมีสิทธิในการเข้าถึงการศึกษาเท่าๆ กัน คุณภาพของครู คุณภาพการเรียนการสอน ระบบการศึกษา ต้องมีการปรับปรุง เพื่อเปลี่ยนให้ทันต่อพลวัตของโลกมากขึ้น เพื่อที่จะทำให้เกิดการพัฒนาของประเทศที่ยั่งยืนได้ พัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้มีความรู้ มีทักษะมีความคิดสร้างสรรค์มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานหลักในภาคการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพคนของประเทศ ได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการกำหนดยุทธศาสตร์และวางเป้าหมายที่สามารถตอบสนองการพัฒนาที่สำคัญในด้านต่างๆ เช่น ยุทธศาสตร์พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ยุทธศาสตร์ผลิต พัฒนาครู ณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ยุทธศาสตร์ผลิตและพัฒนากำลังคน การขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษา

ส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา และยุทธศาสตร์พัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ที่มุ่งหวังให้มีการใช้ทรัพยากรทั้งด้านงบประมาณและบุคลากรได้อย่างคุ้มค่า ไม่เกิดการสูญเปล่า และมีความคล่องตัว ซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านประสิทธิภาพ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.), 2566)

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาไว้ 4 ด้านประกอบด้วยด้านการบริหารวิชาการด้านการบริหารงบประมาณด้านการบริหารงานบุคคลด้านการบริหารทั่วไปโดยในด้านการบริหารวิชาการแบ่งขอบข่ายงานออกเป็น 17 ด้านการบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จความล้มเหลวและความสามารถของผู้บริหารถ้ามองในด้านการบริหารงานแล้วการบริหารงานวิชาการถือเป็นกระบวนการบริหารที่เป็นหัวใจสำคัญและเกี่ยวข้องโดยตรงกับการปรับปรุงการเรียนการสอนตลอดจนการประเมินผลการสอนเพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การบริหารงานวิชาการจึงนับว่ามีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการบริหารโรงเรียนแต่การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนจะมีคุณภาพดีมาน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการที่สำคัญที่สุดได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งจะต้องเล็งเห็นความสำคัญของงานวิชาการต้องเข้าใจขอบเขตการดำเนินงานและภาระหน้าที่ของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเป็นอย่างดีการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกส่วนการบริหารงานด้านอื่นๆ นั้นเป็นเพียงปัจจัยส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจะต้องสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ในการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนให้มีคุณภาพนั้นจะบรรลุผลมาน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 2 ประการได้แก่ 1) คุณภาพและ 2) ประสิทธิภาพในการสอนของครูทั้งสองประการเป็นเรื่องของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเป็นหน่วยทางการศึกษาระดับปฏิบัติการที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมีคุณภาพบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การบริหารงานวิชาการถือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบเป็นอันดับแรก และจะต้องใช้เวลามากกว่างานด้านอื่นๆ โดยมีหน้าที่เป็นผู้นำทางวิชาการให้คำแนะนำร่วมกับคณะครูในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด การที่จะสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพมาน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายๆ อย่างที่สำคัญที่สุดคือผู้บริหารสถานศึกษาโดยส่วนมากมักจะให้ความสำคัญกับธุรการงานการเงิน หรือการก่อสร้างอาคารสถานที่เพราะเป็นงานที่เห็นผลชัดเจนและรวดเร็ว ให้ความสำคัญกับวิชาการน้อยกว่างานด้านอื่นๆ มักจะมอบหมายให้รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการวางแผนและบริหารงานวิชาการจึงทำให้งานวิชาการไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) งานวิชาการจึงถือว่าเป็นงานหลักและสำคัญที่สุดของสถานศึกษา ที่จะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมของประเทศทั้งนี้เนื่องจากงานวิชาการจะเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพทางการศึกษาและมาตรฐานโรงเรียนซึ่งมีลักษณะคล้ายส่วนที่เป็นร่างกายของคน หรือเด็กเป็นส่วนงานที่ใหญ่ที่สุดของระบบ และเป็นงานที่เป็นหัวใจของโรงเรียน โดยมีหลักสูตรเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของงานวิชาการที่ใช้กำกับกำกับการจัดระบบการทำงานของโรงเรียนและใช้กำกับกระบวนการดำเนินงาน ในส่วนต่างๆ ของโรงเรียนให้ตอบสนองและสนับสนุนการทำงานของงานวิชาการของโรงเรียนคือให้ผลผลิตที่มีคุณภาพให้ได้คนที่เป็นคนสมบูรณ์งานวิชาการจึงกลายเป็นงานที่เป็นศูนย์กลางของโรงเรียน ครอบคลุมโรงเรียนทั้งระบบดังนั้นโรงเรียนใดที่งานวิชาการก้าวหน้าโรงเรียนมักจะมีชื่อเสียงเป็นที่นิยม

จากรายงานผลการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 ประจำปีการศึกษา 2564 - 2565 พบว่า ปัญหาในการปฏิบัติงานที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กเป็นโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน ปัญหาสำคัญ คือคุณภาพของนักเรียนค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดอื่นๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขาดความพร้อมในหลายๆ ด้าน อาทิเช่น ครูไม่ครบชั้นเรียน ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน งบประมาณที่ได้รับอุดหนุน ทำให้ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาด้วยคุณภาพซึ่งมีผลทำให้คุณภาพการศึกษาค่อนข้างต่ำไม่สามารถปฏิบัติงานการพัฒนาคุณภาพนักเรียนและจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน จากผลการสอบ O-NET โรงเรียนขนาดเล็กจะมีผลการสอบต่ำในทุกรายวิชา (สถาบันทดสอบทาง

การศึกษาแห่งชาติ, 2565) แสดงให้เห็นถึงปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กที่ไม่สามารถบริหารจัดการศึกษาด้านวิชาการไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำสาเหตุหนึ่งเกิดจากการขาดสมรรถนะในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะเป็นตัวผลักดันให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างผลของการปฏิบัติงานด้านวิชาการให้มีประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3, 2566)

จากปัญหาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้นและเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก ให้สามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพได้มาตรฐานสนองเจตนารมณ์ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 เพื่อให้โรงเรียนขนาดเล็กได้รับการพัฒนาด้านการบริหารงานวิชาการที่เป็นงานสำคัญที่สุดในการบริหารและจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานให้เป็นโรงเรียนที่มีการบริหารจัดการศึกษาด้านวิชาการที่เป็นเลิศและหากเป็นไปได้อาจเป็นตัวอย่งให้สถานศึกษาขนาดอื่นๆ ในทุกสังกัดนำไปประยุกต์ใช้และพัฒนาตามสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการบริหารงานวิชาการด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ในเขตอำเภอเชียงยืน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 อันจะได้แนวทางการพัฒนางานวิชาการที่เหมาะสมเพื่อนำไปใช้กับโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขนาดเล็ก ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ในเขตอำเภอเชียงยืน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ในเขตอำเภอเชียงยืน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครู โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดอำเภอเชียงยืน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำนวน 246 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 17 คน และ ข้าราชการครู ประกอบด้วย ข้าราชการครู จำนวน 229 คน สุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย สังกะระห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานงานวิชาการ ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย และ คำนียามศัพท์เฉพาะ จำนวน 1 ชุด ซึ่งแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบเป็นแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) มีข้อความจำนวน 1 ข้อ ได้แก่ ตำแหน่ง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครู

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์องค์ประกอบของการบริหาร ประกอบด้วย ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ ตามวิธีของลิเกิร์ต (Likert scale) โดยทุกข้อจะมีคำตอบแบบตอบสองคู่ (Dual-response format) หรือ 2 สภาพ คือ ระดับของสภาพจริงที่เป็นอยู่ของการบริหารงานงานวิชาการ และระดับของสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานงานวิชาการ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณาให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง พร้อมทั้งนัดหมาย เวลา และสถานที่ ขอรับแบบสอบถามคืน เสร็จแล้วนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วดำเนินการวิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม วิเคราะห์แบบสอบถามการบริหารงานวิชาการ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติดังนี้

2. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง ผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครู วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอเชียงยืน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1. วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครู วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป คำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation: S.D.)

2. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ผลการประเมิน โดยวิธีการแปลผลตามเกณฑ์สัมบูรณ์ ซึ่งแบ่งคะแนนเป็นช่วงๆ แต่ละช่วงมีความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. แปลผลข้อมูลและนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย จากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดในแต่ละด้าน

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอเชียงยืน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

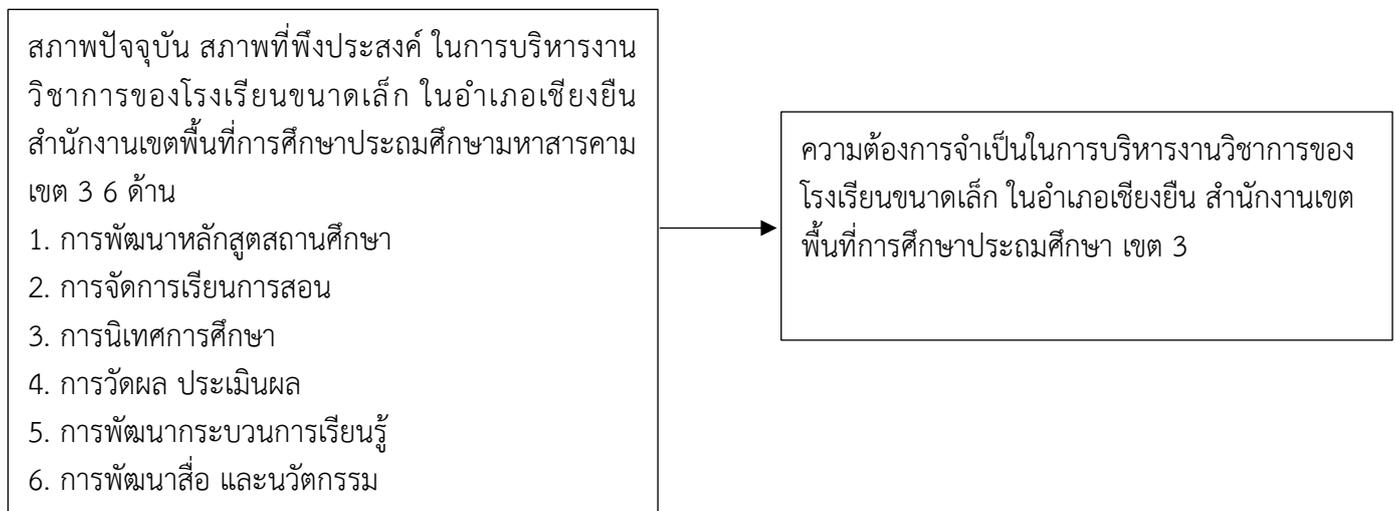
1. วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) โดยการนำข้อมูลของผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น โดยใช้วิธี Modified Priority Need Index (PNIModified) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น (สุวิมล ว่องวาณิช, 2558)

2. ในการประเมินใช้ค่าดัชนี (PNI_{Modified}) ข้อที่มีค่า 0.3 ขึ้นไปเป็นเกณฑ์ที่ถือเป็นความต้องการจำเป็น ในกรณีที่ค่าดัชนี น้อยกว่า 0.3 การจัดลำดับความต้องการจำเป็นให้ใช้ค่าดัชนีเรียงจากมากไปน้อย ดัชนีที่มีค่ามากแปลว่ามีความต้องการจำเป็นสูงที่ต้องการได้รับการพัฒนามากกว่าดัชนีที่มีค่าน้อย และเหตุผลที่ผู้วิจัยคำนวณด้วยค่าดัชนี (PNI_{Modified}) เพราะวิธีนี้จะควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่องกว้างมากเกินไป อีกทั้งให้ความหมายในเชิงเปรียบเทียบ

เนื่องจากใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่เป็นฐานในการคำนวณ (สุวิมล ว่องวานิช, 2558) และเมื่อได้ผลลัพธ์แล้วนำมาจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังตามค่าดัชนีที่คำนวณ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัย เรื่อง การศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ในเขตอำเภอเชียงยืน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี หลักการและสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการศึกษาขอข่ายการบริหารงานวิชาการของ กมล ภูประเสริฐ (2544) ; นิพนธ์ กินาวงศ์ (2544) ; ประชุม ผงผ่าน (2545) ; ปรียาภรณ์ วงศ์อนุตรโรจน์ (2546) ; ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2547) ; กระทรวงศึกษาธิการ (2550) ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) ซึ่งได้กำหนดขอบข่ายภาระงานและความต้องการจำเป็นในการปฏิบัติงานด้านวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย 6 ด้าน ซึ่งมีรายละเอียดปรากฏดังภาพประกอบ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตอำเภอเชียงยืน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาน้อยสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\mu = 3.67$) ด้านการพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม ($\mu = 3.65$) ด้านการวัดผล ประเมินผล ($\mu = 3.62$) ด้านการนิเทศการศึกษา ($\mu = 3.59$)

2. สภาพที่พึงประสงค์ ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตอำเภอเชียงยืน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาน้อยสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\mu = 4.59$) ด้านการวัดผล ประเมินผล ($\mu = 4.52$) ด้านการนิเทศการศึกษา ($\mu = 4.48$)

3. ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตอำเภอเชียงยืน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 รายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($PNI_{modified} = 0.2507$) ผู้วิจัยใช้ค่าเฉลี่ยรวมเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาเรียงลำดับความต้องการจำเป็น โดยยึดค่า ($PNI_{modified}$) ที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยรวม

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตอำเภอเขียงยืน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะอภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่าสภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตอำเภอเขียงยืน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.59$) และด้านที่มากที่สุดได้แก่ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\mu = 3.67$) สถานศึกษากำหนดขั้นตอนวิธีการที่ดำเนินการเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้บริหารให้ความสำคัญและอำนวยความสะดวกต่อการเตรียมเนื้อหา การฝึกทักษะ การจัดกิจกรรม การจัดการเรียนการสอน และการจัด ผู้เรียน ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากกระบวนการเรียนรู้ และนำความรู้ที่ได้รับไปใช้

2. จากผลการวิจัย สภาพที่พึงประสงค์ ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตอำเภอเขียงยืน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.47$) และด้านที่มากที่สุดได้แก่ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษากำหนดขั้นตอนวิธีการที่ดำเนินการเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้บริหารให้ความสำคัญและอำนวยความสะดวกต่อการเตรียมเนื้อหา การฝึกทักษะ การจัดกิจกรรม การจัดการเรียนการสอน และการจัด ผู้เรียน ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากกระบวนการเรียนรู้ และนำความรู้ที่ได้รับไปใช้

3. ผลการวิจัย ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก มากที่สุดคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($PNI_{\text{modified}} = 0.2507$) ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจาก งานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา สถานศึกษามีโครงสร้างและสาระของหลักสูตรสอดคล้องกับสภาพ ปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมและโลก การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและผู้เรียน ด้านการปฏิบัติตามแผน ประชุมชี้แจง มอบหมายผู้รับผิดชอบสร้างเครือข่ายความร่วมมือของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษา ด้านการตรวจสอบและประเมินผลผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เกียรติภูมิ มะแสงสม (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้ององค์ประกอบของ อยู่ในระดับมาก กระทรวงศึกษาธิการ (2550) ได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษา ดังนี้ 1. จัดทำแผนการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2. จัดการเรียนและการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกช่วงชั้น ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง 3. ใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งการเรียนรู้ 4. จัดกิจกรรมพัฒนาห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่างๆให้เอื้อต่อการเรียนรู้ 5. ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่ม สาระการเรียนการสอน 6. ส่งเสริมการพัฒนาความเป็นเลิศของนักเรียนและช่วยเหลือนักเรียนพิการด้อย โอกาสและมีความสามารถพิเศษ สอดคล้องกับ ทศนา แคมมณี (2548) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอน หมายถึง วัตถุประสงค์ ในการเรียนการสอน สาระเนื้อหาที่ใช้ในการเรียนการสอนวิธีการกระบวนการที่ใช้ในการเรียนการสอนการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนลักษณะของกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

สรุปผลการวิจัย

สภาพปัจจุบัน ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตอำเภอเขียงยืน โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตอำเภอเขียงยืน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตอำเภอเขียงยืน รายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($PNI_{\text{modified}} = 0.2507$) ผู้วิจัยใช้ค่าเฉลี่ยรวมเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาเรียงลำดับความต้องการจำเป็น โดยยึดค่า PNI_{modified} ที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยรวม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบัน ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตอำเภอเชียงยืน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งแสดงให้เห็นถึง สถานศึกษามีความต้องการพัฒนาด้านนี้มาก ดังนั้นสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ กำหนดขั้นตอนวิธีการที่ดำเนินการเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูมีการเตรียมเนื้อหา การฝึกทักษะ การจัดกิจกรรม การจัดการเรียน การสอน และการจัดสภาพแวดล้อมในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้บริหารให้ความสำคัญและอำนวยความสะดวกต่อการเตรียมเนื้อหา การฝึกทักษะ การจัดกิจกรรม การจัดการเรียนการสอน และการจัดสภาพแวดล้อมต่อครู ผู้เรียนได้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากระบบการเรียนรู้ และนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ ครูผู้สอนพัฒนาเนื้อหา กิจกรรมฝึกทักษะ และสภาพแวดล้อมอยู่เสมอ

1.2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตอำเภอเชียงยืน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้สถานศึกษากำหนดขั้นตอนวิธีการที่ดำเนินการเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูมีการเตรียมเนื้อหา การฝึกทักษะ การจัดกิจกรรม การจัดการเรียนการสอน และการจัดสภาพแวดล้อม กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนผู้บริหารให้ความสำคัญและอำนวยความสะดวกต่อการเตรียมเนื้อหา การฝึกทักษะ การจัดกิจกรรม การจัดการเรียนการสอน และการจัด

1.3. ผลการวิจัย พบว่าความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก มากที่สุดคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (PNImodified = 0.2507) ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจาก งานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา สถานศึกษามีโครงสร้างและสาระของหลักสูตรสอดคล้องกับสภาพ ปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมและโลก การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและผู้เรียน ด้านการปฏิบัติตามแผน ประชุมชี้แจง มอบหมายผู้รับผิดชอบสร้างเครือข่ายความร่วมมือของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมรับผิดชอบ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับความคาดหวังและสภาพจริง ตลอดจนแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหาร เพื่อนำผลวิจัยมาพัฒนาและปรับปรุงแบบในการบริหารงานสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาของความต้องการของผู้บริหารของสถานศึกษา ครูและชุมชน มากยิ่งขึ้นต่อไป

2.2 ควรศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสถานศึกษาตั้งแต่ การจัดการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงสามารถนำไปกำหนดนโยบายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการบริหารการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550*. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545)*. กรุงเทพฯ : ศุภสภา.
- เกียรติภูมิ มะแสงสม. (2561). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคณะชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1*. ครุศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- กมล ภู่อะเสริฐ. (2544). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : ทิปส์ พับลิเคชั่น.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2547). *การบริหารงานวิชาการ. พิมพ์ครั้งที่ 3*. ปัตตานี : ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี.
- ทิตนา เขมมณี. (2548). *รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย*. กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่10 ฉบับปรับปรุงใหม่)*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- ประชุม ผงผ่าน. (2541). *เอกสารประกอบคาสอนผู้นำทาง วิชาการและการพัฒนาหลักสูตร*. อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏ
อุบลราชธานี.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3. *ข้อมูลสารสนเทศ*. (2566). สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3. (2566). *แผนพัฒนาการศึกษา ปี 2566-2570*. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2550). *ประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : ชุม
ชุสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.). (2566). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ.*
2566-2570. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 -2579*. กรุงเทพฯ : พริก
หวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2550). *ประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : ชุม
ชุสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

the role of educational institution administrators in promoting student centered teaching and learning under the buengkan primary educational service area office

Kwanmuang Pronrat

Ban Pong Puey School, Bueng Kan Primary Educational Service Area Office

Corresponding author. E-mail: KwanmuangPronrat@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research are to study the role of school administrators promoting student-centered teaching and learning management in schools under the Bung Kan Primary Educational Service Area. To compare the opinions of school administrators and teachers regarding the role of school administrators in promoting student-centered teaching and learning management in schools under the Bung Kan Primary Educational Service Area, categorized by position, education level, and school size during the 2024 academic year. The sample size consisted of 353 people, determined using the Krejcie and Morgan table. The research instrument used was a questionnaire with a reliability value of 0.902. The statistics used for analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and hypothesis testing using t-test and F-test statistics.

The research findings are as follows

1. The analysis of the role of school administrators in promoting student-centered teaching and learning management in schools under the Bung Kan Primary Educational Service Area showed that, overall, the role was at a high level. When examining specific aspects, the area with the highest mean was research for improving educational quality, which was at a high level. The next area was the development of media, innovations, and educational technology, also at a high level. The area with the lowest mean was the development of learning processes, which was still at a high level.

2. The analysis comparing the role of school administrators in promoting student-centered teaching and learning management in schools under the Bung Kan Primary Educational Service Area, categorized by position, education level, and school size, revealed that school administrators and teachers with different positions, education levels, and school sizes had statistically significant differences in their opinions about the role of school administrators in promoting student-centered teaching and learning management at the 0.01 significance level.

Keywords: The role of administrators, teaching management, student-centered teaching

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ขวัญเมือง พรรัตน์

โรงเรียนบ้านโป่งเปือย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

Corresponding author. E-mail: KwanmuangPronrat@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และขนาดสถานศึกษา ปีการศึกษา 2567 จำนวน 353 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามซึ่งมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.902 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูล ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติค่า (t-test) และใช้สถิติเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์การศึกษารoles บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีตำแหน่ง ระดับการศึกษา และขนาดสถานศึกษา มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: บทบาทของผู้บริหาร, จัดการเรียนการสอน, การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

© 2024 JCERD: Journal of Creative Education Research and Development

บทนำ

การปฏิบัติงานของครูตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562 ระบุว่าองค์ประกอบวิชาชีพครูต้องมีมาตรฐานการปฏิบัติงาน 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) การปฏิบัติหน้าที่ครู ประกอบด้วย มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียน ด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ส่งเสริมการเรียนรู้ เอาใจใส่ และยอมรับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้และผู้สร้างนวัตกรรม และพัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ ทันสมัย และทันต่อการเปลี่ยนแปลง 2) การจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ สื่อ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ บูรณาการความรู้ และศาสตร์การสอนในการวางแผนและจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีปัญญา 4 รู้คิด และมีความเป็นนวัตกรรม ดูแลช่วยเหลือ และพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลตาม ศักยภาพสามารถรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ จัดกิจกรรมและ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนโดยตระหนักถึงสุขภาวะของผู้เรียน วิจัย สร้างนวัตกรรม และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ของผู้เรียน และปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการ พัฒนา วิชาชีพ และ 3) ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ประกอบด้วย ร่วมมือกับ ผู้ปกครองในการพัฒนาและแก้ปัญหาผู้เรียนให้มี คุณลักษณะที่พึงประสงค์ สร้างเครือข่าย ความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของผู้เรียน ศึกษาเข้าถึงบริบทของชุมชน และสามารถอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความแตกต่าง ทางวัฒนธรรมและส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

วรรษยา ลาบุญ (2563) ดังนั้นครูจึงเปรียบเสมือนเป็นฟันเฟืองสำคัญในกระบวนการขับเคลื่อน ประเทศชาติเพื่อสร้าง ความพร้อมและความมั่นคงในสังคมโลกปัจจุบันเพื่อให้ทัดเทียมกับ นานาประเทศ และมีอำนาจในการแข่งขันมากขึ้นทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ วิทยาการความรู้ ต่างๆ เช่น ด้านค่านิยม การวิจัย ความรู้ทางด้านนวัตกรรม และเทคโนโลยีที่ทันสมัย การปฏิบัติงาน ของครู เป็นกระบวนการในการรับรู้ของบุคลากรในสถานศึกษาเป็นการรับรู้ ถึงการได้รับการสนับสนุนจากองค์กรเป็นทัศนคติ ของบุคคลจากประสบการณ์ที่ได้รับจาก การทำงานในองค์กร ว่าองค์กรให้การยอมรับและเห็นความสำคัญในการทุ่มเททำงานมี ความห่วงใยและให้การสนับสนุนในการทำงานในด้านต่าง ๆ เพื่อให้บุคลากรมีความเป็นอยู่ ที่ดีในการทำงาน โดยการให้การ สนับสนุนในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ซึ่งทำให้เกิดความพึงพอใจและเกิดประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับ ที่ 12 (พ.ศ.2560 -พ.ศ. 2564) ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง ความเสื่อมของวัฒนธรรม อันเนื่องมาจากความ เจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี อีกทั้งประเทศต่างๆทั่วโลกมีแนวคิดในการพัฒนาประเทศไปสู่ความยั่งยืน การพัฒนาคนให้มี คุณภาพ จึงเป็นเป้าหมายสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตให้กับคนในชาติและเพื่อให้ประเทศบรรลุผล ดังกล่าว จึงจำเป็นที่ จะต้องเสริมสร้างศักยภาพของคนในประเทศให้เป็นคนที่มีความรู้ความสามารถ ยิ่งเงื่อนไขทางเศรษฐกิจและสังคมมีความ หลากหลายมากขึ้น การบริหารจัดการศึกษาที่ต้องทำให้ การศึกษาบรรลุเจตนารมณ์และเป้าหมายก็ยิ่งต้องเผชิญเงื่อนไขและ ข้อกำหนดต่างๆมากขึ้น เช่น ในกติกาสังคมเรื่องความเสมอภาค ความเป็นธรรม เงื่อนไขทางเศรษฐกิจและสังคมที่กำลัง เปลี่ยนแปลง เพิ่มเติมขึ้นเมื่อประเทศกำลังก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กระบวนการบริหารจัดการศึกษา ย่อมต้องปรับ ให้พร้อมรองรับความเป็นนานาชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

เมตตา ขาญฉลาด (2558) แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 มีระดับความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารในด้านการบริหารวิชาการน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับการบริหารงานอีก 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานงบประมาณ เมื่อพิจารณาถึงประเด็นหนึ่งในการบริหารงานวิชาการรายชื่อ 3 อันดับสุดท้ายพบว่า ครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อผู้บริหารใน การส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน จากข้อค้นพบนี้สะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารมีการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับที่ครูผู้สอนยังไม่พึงพอใจซึ่งการส่งเสริมให้ครู จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนนั้นเป็นลักษณะหนึ่งของการที่ทำไมมองเห็นได้ว่าการ จัดการเรียนการสอนเป็นลักษณะที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนไม่ได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษาอย่างเพียงพอและพึงพอใจแล้วนั้น อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เช่นกัน ดัง จะเห็นได้จากคะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดจันทบุรี พบว่า ปี การศึกษา 2563 มีคะแนนเฉลี่ย 46.39 และปีการศึกษา 2564 มีค่าเฉลี่ย 43.09 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). ออนไลน์. 2565)จากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนจะต้องได้รับการ พัฒนาอย่างเร่งด่วนและส่งเสริมให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินตามแผนปฏิบัติการของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปี งบประมาณ พ.ศ. 2563 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี พบว่า มี นโยบายที่ไม่บรรลุค่าเป้าหมาย คือ นโยบายที่ 3 การพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ ตัวชี้วัดที่ 17 ครูมีการ เปลี่ยนบทบาท ครูผู้สอนเป็น coach เป็นผู้ให้คำปรึกษา ทั้งนี้อาจเกิดจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายด้าน เช่น กระบวนการ บริหาร กระบวนการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่จะให้ความร่วมมือ มุ่งมั่น แก้ไข พัฒนา และส่งเสริมคุณภาพทางการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและพระราชบัญญัติการศึกษา 5 แห่งชาติและถือว่ากระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของการบริหารการศึกษาที่ จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา มีการบริหารสถานศึกษาที่หลากหลาย ทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ก็ต่างเป็นคนหลากหลายพื้นที่กัน มีค่านิยม ความเชื่อ ความคิด และวัฒนธรรมที่ไม่เหมือนกัน มาทำงานร่วมกันอยู่ในสังคมเดียวกัน มีผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีบทบาทการบริหารที่แตกต่างกัน

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จึงมีความสนใจศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ และนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทาง เพื่อพัฒนาตนเองเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามตำแหน่งระดับการศึกษา และขนาดสถานศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีขั้นตอนและรายละเอียดการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 3,181 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน ที่ปฏิบัติงาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำนวน 353 คน โดยผู้บริหาร ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดเกณฑ์กลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร จำนวน 27 คน และครูผู้สอน ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดเกณฑ์กลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างครูผู้สอน จำนวน 326 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และขนาดโรงเรียน บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม 1) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 2) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ทางการศึกษา

3. สมมติฐานของการวิจัย

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ แตกต่างกัน

3.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ แตกต่างกัน

3.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ แตกต่างกัน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 4.1 ผู้วิจัยดำเนินการทำหนังสือ เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลกับผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
- 4.2 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง และกำหนดวันรับแบบสอบถามด้วยตนเอง
- 4.3 นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ลักษณะแบบสอบถาม

เป็นแบบตรวจสอบรายการ

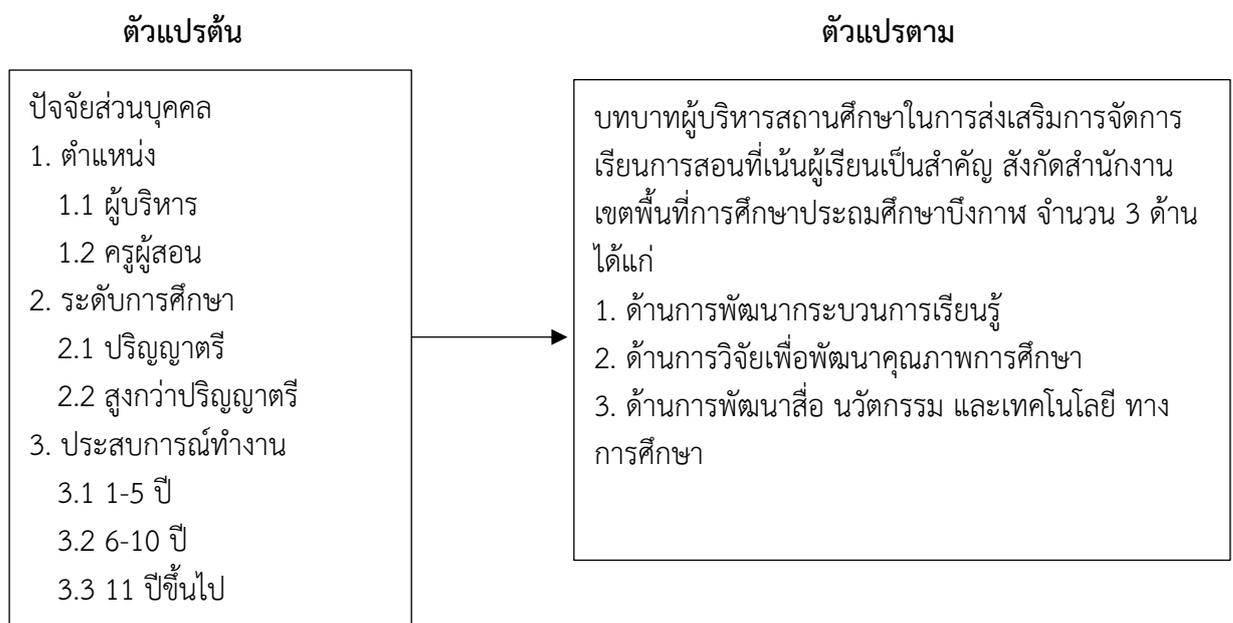
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ นำมาวิเคราะห์โดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และขนาดสถานศึกษา วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับ โดยรวมและในแต่ละด้าน วิเคราะห์ โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. ข้อมูลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา ใช้สถิติ t-test แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples) การเปรียบเทียบขนาดของสถานศึกษา วิเคราะห์โดยหาค่าแปรปรวนแบบ ทางเดียว (One-way analysis of variance: F-test) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้จำนวน 3 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 2) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปเป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก สรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 5. ติดต่อประสานงานเพื่อแสวงหาแหล่งความรู้หรือผู้รู้ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับงานวิจัยของครู อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ข้อ 1.มีการประชุมครูเพื่อกำหนดนโยบายในการสนับสนุนการทำวิจัยที่ชัดเจน อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ข้อ10.จัดให้มีการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการเรียนการสอนของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อทำการวิจัยของครู อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ข้อ 8.สนับสนุนงบประมาณให้ครูนำไปใช้ในการผลิตสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่หลากหลาย อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ข้อ7.สนับสนุนให้ครูมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการผลิตสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ข้อ 9.สนับสนุนให้ครูได้ไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาตามสถานศึกษาต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 7. มีการประชุมครูเพื่อนำเสนอและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ข้อ 4.ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้หรือวิธีการสอนต่างๆ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ข้อ 12.ส่งเสริมการเรียนการสอนจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามตำแหน่งโดยภาพรวมพบว่าแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาไม่แตกต่างกัน

2.2 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามระดับการศึกษาโดยภาพรวมพบว่าแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ 0.05 ส่วนด้านด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาไม่แตกต่างกัน

2.3 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยรวมพบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาไม่แตกต่างกัน จึงได้ทำการทดสอบรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe's Method) ได้ผลดังนี้

2.3.1 ผลการเปรียบเทียบ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้านการพัฒนา

กระบวนการเรียนรู้ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาพบว่า สถานศึกษาขนาดเล็ก มีความคิดเห็นด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แตกต่างกันกับสถานศึกษาขนาดกลางและสถานศึกษาขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนสถานศึกษาขนาดกลางมีความคิดเห็นด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ไม่แตกต่างกันกับสถานศึกษาขนาดใหญ่

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นสำคัญที่สมควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย อันดับแรกคือด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา รองลงมาคือด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา และอันดับสุดท้ายคือด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ซึ่งผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีการติดต่อประสานงานเพื่อแสวงหาแหล่งความรู้หรือผู้รู้ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับงานวิจัยของครู มีการประชุมครูเพื่อกำหนดนโยบายในการสนับสนุนการทำวิจัยที่ชัดเจน มีการสนับสนุนงบประมาณให้ครูนำไปใช้ในการผลิตสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาที่หลากหลาย สนับสนุนให้ครูมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการผลิตสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา มีการประชุมครูเพื่อนำเสนอและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อีกทั้งส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการจัดการเรียนรู้อะไรหรือวิธีการสอนต่าง ๆ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับ ปิยาภรณ์ พูลชัย (2565) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามเพศโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพศชายและเพศหญิงมีบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา เพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกัน จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน โดยภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.1 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ข้อ 7. มีการประชุมครูเพื่อนำเสนอและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ข้อ 4. ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการจัดการเรียนรู้อะไรหรือวิธีการสอนต่างๆ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ข้อ 12. ส่งเสริมการเรียนการสอนจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการประชุมครูเพื่อนำเสนอและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการจัดการเรียนรู้อะไรหรือวิธีการสอนต่างๆ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีการประชุมครูเพื่อกำหนดนโยบายการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อีกทั้งส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนใช้ทักษะในการค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับ ญัญญา ธรรมสมพงษ์ และสมใจ สืบเสาะ (2565) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสาธิตในจังหวัดปทุมธานี ภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนดำเนินการอยู่ในระดับมาก วิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสาธิตในจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามอายุและประสบการณ์ทำงานของครู สังกัดโรงเรียนสาธิตในจังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 องค์ความรู้จากงานวิจัยนี้ เป็นประโยชน์ต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสาธิตในจังหวัดปทุมธานี ที่สำคัญ คือบทบาทผู้บริหารด้านความเป็นผู้นำ

สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการเป็นผู้นำในการจัดการศึกษา เป็นเอกลักษณ์ขององค์กรในการสร้างสรรค์ในการบริหารจัดการสถานศึกษาอื่น ๆ โดยควรให้ความสำคัญในการกำหนดทิศทางที่มีความทันสมัยและเป็นเอกลักษณ์ขององค์กรได้เป็นอย่างดี

1.2 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาพบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ข้อ 5.ติดต่อประสานงานเพื่อแสวงหาแหล่งความรู้หรือผู้รู้ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับงานวิจัยของครู อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ข้อ 1.มีการประชุมครูเพื่อกำหนดนโยบายในการสนับสนุนการทำวิจัยที่ชัดเจนในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ข้อ 10.จัดให้มีการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการเรียนการสอนของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อทำการวิจัยของครูอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารติดต่อประสานงานเพื่อแสวงหาแหล่งความรู้หรือผู้รู้ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับงานวิจัยของครู มีการประชุมครูเพื่อกำหนดนโยบายในการสนับสนุนการทำวิจัยที่ชัดเจนและส่งเสริมให้ครูศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมโดยการแนะนำให้อ่านจากตำรา และเอกสารต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยของครู อีกทั้งมีการประชุมชี้แจงครูให้ทราบความสำคัญนโยบายวัตถุประสงค์ และบทบาทที่ครูต้องมีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับ ภัทรินทร์ สัตย์พงษ์ และอุไร สุทธิแย้ม (2565) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการพัฒนางานวิชาการของครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 กลุ่มตัวอย่างคือครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 158 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และเทียบสัดส่วนจากเปิดตารางของ Cohen, Manion and Morison จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูต่อการพัฒนางานวิชาการของครูมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.6-1.0 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่า t การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวผลของการวิจัย บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการพัฒนางานวิชาการของครูในโรงเรียนมาตรฐานสากลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้านครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนางานวิชาการของครูในโรงเรียนมาตรฐานสากลโดยภาพรวมและรายด้านต่างกัน ครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีการพัฒนางานวิชาการของครูในโรงเรียนมาตรฐานสากลโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

1.3 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ข้อ 8.สนับสนุนงบประมาณให้ครูนำไปใช้ในการผลิตสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาที่หลากหลายอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ข้อ 7.สนับสนุนให้ครูมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการผลิตสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ข้อ 9.สนับสนุนให้ครูได้ไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาตามสถานศึกษาต่างๆ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการสนับสนุน งบประมาณให้ครูนำไปใช้ในการผลิตสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาที่หลากหลาย สนับสนุนให้ครูมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการผลิตสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาและผู้บริหารมีการติดต่อประสานงานเพื่อแสวงหาแหล่งความรู้หรือผู้รู้ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา อีกทั้งชี้แนะและสร้างแรงบันดาลใจ ให้ครูผลิตสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา สอดคล้องกับ ปิยาภรณ์ พูลชัย (2565) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพศชายและเพศหญิงมีบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา เพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกัน จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจำแนกตาม

ขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน โดยภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษาและขนาดสถานศึกษา นำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ส่วนด้านด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการประชุมครูเพื่อนำเสนอและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจกกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือวิธีการสอนต่าง ๆ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและผู้บริหารมีการประชุมครูเพื่อกำหนดนโยบายการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อีกทั้งส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนใช้ทักษะในการค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง ไม่สอดคล้อกับ จิรพรรณ เฟื่องขจร และ สมถวิล วิจิตรวรรณ (2567) บทบาทผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ใน ยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น และ 2) เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ยุคฐานวิถีชีวิตใหม่กลุ่มตัวอย่างคือครูและ ผู้บริหารในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น จำนวน 328 คน (ผู้บริหาร 39 คน และครู 289 คน) จากการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดของโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม มาตรฐานค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความตรงเชิงเนื้อหา ระหว่าง 0.67-1.0 และความเที่ยงเท่ากับ 0.93 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบด้วยสถิติที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และ Least Significant Difference (LSD) ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาท ผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับ มาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ด้านการกำกับดูแลการใช้นวัตกรรมในการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริม ให้นักเรียนเป็นนวัตกร ด้านการนำ รูปแบบทางดิจิทัลมาสนับสนุนการเรียนรู้ และด้านการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีอาชีพในสภาพแวดล้อมที่มีความเสี่ยง ตามลำดับ 2) ผลการทดสอบเปรียบเทียบความคิดเห็นจำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แต่เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน และจำแนกตามขนาดโรงเรียน ในภาพรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน

2.2 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมพบว่าแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ 0.01 ส่วนด้านด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการประชุมครูเพื่อนำเสนอและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจกกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือวิธีการสอนต่าง ๆ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารมีการประชุมครูเพื่อกำหนดนโยบายการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ติดตามประสานงานเพื่อแสวงหาแหล่งความรู้หรือผู้รู้ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับงานวิจัยของครูและมีการประชุมครูเพื่อกำหนดนโยบายในการสนับสนุนการทำวิจัยที่ชัดเจน อีกทั้งส่งเสริมให้ครูศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมโดยการแนะนำให้อ่านจากตำรา และเอกสารต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยของครูสอดคล้อกับ เอกราช ล้อแก้วและสมใจ สืบเสาะ (2565) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนไชยราชช่วงแรก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนไชยราชช่วงแรก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 2) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนไชยราชช่วงแรก

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำแนกตาม อายุและระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 333 คน เครื่องมือที่ใช้ในการ รวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สถิติค่าเอฟ (F-test) โดย วิเคราะห์ความแปรปรวนผลการวิจัย พบว่า 1) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการ สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนไชยราชช้างแร้ง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระดับมัธยมศึกษา เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบบทบาท ของผู้บริหารสถานศึกษาในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนในกลุ่ม โรงเรียนไชยราชช้างแร้งสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระดับมัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามอายุ และระดับ การศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกขนาดสถานศึกษา นำมาอภิปราย ดังนี้บทบาทของ ผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวม พบว่ามีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการ พัฒนากระบวนการเรียนรู้และด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.01 ส่วนด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาไม่แตกต่างกัน ส่วนสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นด้านการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน กับสถานศึกษาขนาดใหญ่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีการประชุมครูเพื่อนำเสนอและ แลกเปลี่ยนประสบการณ์การ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัด กิจกรรมการเรียนรู้หรือวิธีการสอนต่าง ๆ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีการสนับสนุนงบประมาณให้ครูนำไปใช้ในการผลิตสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาที่หลากหลาย อีกทั้งสนับสนุนให้ครูมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการผลิตสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา สอดคล้องกับ ปรรายงาน เอี่ยมบาง ภัสยกร เลาสวัสดิ์กุล และคณะ (2567) บทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาในการส่งเสริมสมรรถนะประจำสายงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 การ วิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมสมรรถนะประจำสายงานของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 และ 2) เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม สมรรถนะประจำสายงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ การทำงานและขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำนวน 292 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่า ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 วิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที่ การวิเคราะห์ความ แปรปรวนทางเดียว และทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีแอลเอสดี (L.S.D.) ของฟิชเชอร์ (Fisher) ผลการวิจัยพบว่า 1. บทบาทของ ในการส่งเสริมสมรรถนะประจำสายงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด 2. บทบาทของในการส่งเสริมสมรรถนะประจำสายงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระบุรี เขต 1 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนเมื่อจำแนกตามเพศ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อยู่ ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และขนาด สถานศึกษา โดยภาพรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีตำแหน่ง ระดับการศึกษา และขนาดสถานศึกษา มีความ

คิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสนับสนุนส่งเสริมการเรียนการสอนจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียนแก่ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

1.2 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสนับสนุนจัดให้มีการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการเรียนการสอนของหน่วยงานต่างๆเพื่อทำการวิจัยของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

1.3 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสนับสนุน ให้ครูได้ไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาตามสถานศึกษาต่าง ๆ แก่ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

2.2 ควรศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

เอกสารอ้างอิง

- ณัญญา ธรรมสมพงษ์ และสมใจ สืบเสาะ. (2565). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสาธิตในจังหวัดปทุมธานี. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 6(3), 865–879.
- จิรพรรณ เพ็ญขจร และ สมถวิล วิจิตรรรณณา. (2567). บทบาทผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัว. *วารสารการวัด ประเมินผล สถิติ และการวิจัยทางสังคมศาสตร์*, 5(2), 88–106.
- ปรารณา เอี่ยมบาง ภัสยกร เลาสวัสดิกุล และคณะ. (2567). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมสมรรถนะประจำสายงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1. *วารสารสันตยาภิวัฒน์*, 2(5), 1 – 20.
- ปิยาภรณ์ พูลชัย. (2565). ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ภัทรินทร์ สัตย์พงษ์ และอุไร สุทธิแย้ม. (2565). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการพัฒนางานวิชาการของครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 6(3), 61–74.
- เมตตา ชาญฉลาด. (2558). ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (บริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรรษยา ลาบบุญ. (2563). คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)*. สำนักนายกรัฐมนตรี.

เอกราช ล้อแก้ว และสมใจ สืบเสาะ. (2565). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนไชยราชช่วงแรก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. *Journal of Administrative and Management Innovation*, 10(1), 76–86.

Digital competency framework for school administrators

Somjai Maneewong

Pitchayabundit College, Thailand

Corresponding author. E-mail: Sasirada.p63@gmail.com

ABSTRACT

This academic article aims to present concepts, theories, and components of digital competence necessary for school administrators in basic education, as well as to analyze problems and propose guidelines for developing digital competence of basic education administrators in the context of Thai education. In an era where digital technology plays a crucial role in driving changes in education, school administrators need to possess appropriate digital competencies to effectively manage schools and promote learning that responds to the changes in the 21st century. By synthesizing concepts from scholars, the key components of digital competence for basic education administrators can be summarized into five areas: 1) digital knowledge and skills, 2) application of digital technology in management, 3) promotion of digital technology usage in teaching and learning, 4) development of teachers and educational personnel in digital aspects, and 5) ethics and safety in the use of digital technology. The development of digital competence for school administrators should be carried out systematically and continuously at policy, organizational, and individual levels through cooperation from all relevant sectors. This will lead to the enhancement of educational quality and the development of learners to acquire essential skills for living in the digital age.

Keywords: digital competence, school administrators, basic education

สมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

สมใจ มณีวงษ์

วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต ประเทศไทย

Corresponding author. E-mail: Sasirada.p63@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิด ทฤษฎี และองค์ประกอบของสมรรถนะดิจิทัลที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงวิเคราะห์สภาพปัญหาและเสนอแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในบริบทการศึกษาไทย ในยุค ที่เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในวงการการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีสมรรถนะดิจิทัลที่เหมาะสม เพื่อใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 จากการสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการ สามารถสรุปองค์ประกอบสำคัญของสมรรถนะดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้และทักษะด้านดิจิทัล 2) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการ 3) การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน 4) การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านดิจิทัล และ 5) จริยธรรมและความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทั้งในระดับนโยบาย ระดับองค์กร และระดับตัวบุคคล ผ่านความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัลต่อไป

คำสำคัญ: สมรรถนะดิจิทัล, ผู้บริหารสถานศึกษา, การศึกษาขั้นพื้นฐาน

© 2024 JISSD: Journal of Creative Education Research and Development

บทนำ

ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญในทุกภาคส่วน รวมถึงในวงการการศึกษา การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีส่งผลให้รูปแบบการจัดการศึกษาและการเรียนรู้แบบดั้งเดิมไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคมในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างเพียงพอ สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับตัวและนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการยกระดับคุณภาพการศึกษา ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาทักษะของผู้เรียน อย่างไรก็ตาม การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดนั้น ต้องอาศัยผู้นำทางการศึกษาที่มีสมรรถนะดิจิทัลที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย วางแผนกลยุทธ์ และขับเคลื่อนการใช้เทคโนโลยีในสถานศึกษา ดังที่ Schleicher (2020) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้นำทางการศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องมีทักษะและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อใช้ในการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ การวางแผน และการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นประเด็นสำคัญที่ได้รับความสนใจจากนักวิจัยและหน่วยงานทางการศึกษาทั่วโลก เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในสถานศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาในภาพรวม ดังที่งานวิจัยของ จินฉวน วัตร ปะโคทัง (2563) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีสมรรถนะดิจิทัลในระดับสูง จะสามารถนำพาสถานศึกษาให้ปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลได้ดียิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ในสภาพความเป็นจริงกลับพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวนมากยังขาดสมรรถนะด้านดิจิทัลที่จำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังผลการศึกษาของ ปัญญา สังข์ภิรมย์ (2563) ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีสมรรถนะดิจิทัลในระดับปานกลาง และยังมีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาในด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษาและความปลอดภัยทางไซเบอร์ นอกจากนี้ ยังมีความเหลื่อมล้ำด้านโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรดิจิทัลระหว่างสถานศึกษาในเมืองใหญ่

และในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารและการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563)

ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ต้องได้รับการแก้ไขและพัฒนาอย่างจริงจัง ทั้งในระดับนโยบาย ระดับหน่วยงานต้นสังกัด และระดับสถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารมีความรู้ ทักษะ และความพร้อมในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างเต็มศักยภาพ อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาได้ในที่สุด ซึ่งจะเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาวต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะดิจิทัล

สมรรถนะดิจิทัล (Digital Competence) เป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมอย่างมากในปัจจุบัน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีและการเข้าสู่ยุคดิจิทัล ทำให้ทักษะและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีกลายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตและการทำงานในศตวรรษที่ 21 Ferrari (2012) ให้ความหมายของสมรรถนะดิจิทัลไว้ว่า หมายถึง ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เพื่อใช้ในการทำงาน การเรียนรู้ และการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล ซึ่งครอบคลุมการใช้งานอุปกรณ์และแอปพลิเคชันดิจิทัลต่างๆ รวมถึงการค้นหา ประเมิน จัดการ สร้างสรรค์ และสื่อสารข้อมูลผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปลอดภัย และมีจริยธรรม เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนยิ่งขึ้นเกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะดิจิทัล Carretero et al. (2017) จากศูนย์วิจัยร่วมของคณะกรรมการการยุโรป ได้พัฒนากรอบสมรรถนะดิจิทัลสำหรับพลเมือง (The Digital Competence Framework for Citizens: Dig Comp) ซึ่งระบุสมรรถนะหลักที่จำเป็นในยุคดิจิทัล 5 ด้าน ได้แก่

1. การรู้ดิจิทัล (Information and Data Literacy) คือ ความสามารถในการค้นหา ระบุ วิเคราะห์ และจัดการข้อมูลดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ รวมถึงการประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและการนำข้อมูลไปใช้อย่างสร้างสรรค์
2. การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน (Communication and Collaboration) คือ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูล และทำงานร่วมกับผู้อื่นผ่านเครือข่ายออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. การสร้างเนื้อหาดิจิทัล (Digital Content Creation) คือ ความสามารถในการสร้างและแก้ไขเนื้อหาดิจิทัลในรูปแบบต่างๆ ทั้งข้อความ ภาพ เสียง วิดีโอ รวมถึงการเขียนโปรแกรมหรือการพัฒนาแอปพลิเคชัน โดยเคารพลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา
4. ความปลอดภัย (Safety) คือ ความสามารถในการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคล อุปกรณ์ และเนื้อหาดิจิทัลจากภัยคุกคามทางไซเบอร์ รวมถึงการตระหนักถึงผลกระทบของเทคโนโลยีที่มีต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม
5. การแก้ปัญหา (Problem Solving) คือ ความสามารถในการระบุปัญหาและความต้องการ เลือกใช้เครื่องมือดิจิทัลที่เหมาะสม และใช้เทคโนโลยีในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ รวมถึงการพัฒนาทักษะดิจิทัลของตนเองอย่างต่อเนื่อง

กรอบสมรรถนะ Dig Comp นี้ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางและถูกนำไปปรับใช้ในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของประชากรในหลายประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะในวงการการศึกษา ซึ่งมีการนำไปพัฒนาเป็นกรอบสมรรถนะดิจิทัลสำหรับนักเรียน ครู และผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการประเมินสมรรถนะดิจิทัลในสถานศึกษา อันจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมและปลอดภัยต่อไป

ความสำคัญของสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในทุกภาคส่วน รวมถึงในวงการการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีสมรรถนะดิจิทัลที่เหมาะสม เพื่อนำพาสถานศึกษาให้สามารถปรับตัวและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาได้อย่างเต็มศักยภาพ เกตินิกิ ครุณาสวัสดิ์ (2562) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสมรรถนะดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า ผู้บริหารที่มีสมรรถนะดิจิทัลจะสามารถใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการองค์กร การตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ การสื่อสารและสร้างเครือข่าย ตลอดจนการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของผู้เรียนและ

ครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ทันสมัยและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในขณะที่ ปริษณันท์ นิลสุข (2563) มองว่า สมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารมีความสำคัญต่อการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการยกระดับกระบวนการทำงานภายในองค์กร ไม่ว่าจะเป็นการจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร การใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ในการวิเคราะห์และวางแผนพัฒนาคุณภาพ การใช้เทคโนโลยีในการจัดการความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากร ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความคล่องตัวในการดำเนินงาน ของสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ Sheninger (2019) ผู้เชี่ยวชาญด้านภาวะผู้นำดิจิทัลชาวอเมริกัน ยังได้เน้นย้ำถึงความจำเป็นของสมรรถนะดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล โดยผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์ในการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนและการปฏิบัติงาน มีความกล้าที่จะเสี่ยงลองสิ่งใหม่ๆ และสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดกว้างต่อการเรียนรู้และนวัตกรรม รวมถึงการเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรมและรับผิดชอบต่อสังคม เช่นเดียวกับ Levin และ Schrum (2012) ที่ระบุว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีสมรรถนะดิจิทัลจะสามารถสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการนำเทคโนโลยีมาเพื่อสนับสนุนเป้าหมายของสถานศึกษา สามารถระดมและจัดสรรทรัพยากรทางเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม และมีทักษะในการบริหารจัดการโครงการเทคโนโลยีให้ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ยังสามารถสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ออนไลน์เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับผู้บริหารสถานศึกษาอื่นๆ อันจะนำไปสู่การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

จากแนวคิดของนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า สมรรถนะดิจิทัลมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน เนื่องจากจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาในทุกมิติได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ทั้งในแง่ของการวางแผนกลยุทธ์ การจัดระบบการทำงาน การพัฒนาบุคลากร การจัดการเรียนการสอน ไปจนถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งจะส่งผลให้สถานศึกษามีความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายในโลกดิจิทัล รวมถึงสามารถจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคมได้อย่างทันที่ทันที่ อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมให้มีความทัดเทียมกับนานาประเทศได้ในที่สุด

แนวคิดเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทหลักในการกำหนดทิศทางและขับเคลื่อนการดำเนินงานของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ระบุว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่บริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งครอบคลุมงานทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป ในการบริหารจัดการสถานศึกษานั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องมีสมรรถนะหลายด้าน ทั้งความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหาร ทักษะการวางแผนกลยุทธ์ การตัดสินใจ การสื่อสาร การสร้างแรงจูงใจ ตลอดจนคุณลักษณะผู้นำที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจและความไว้วางใจให้เกิดขึ้นในองค์กร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) อย่างไรก็ตาม ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในทุกภาคส่วนอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับตัวและพัฒนาทักษะใหม่ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทักษะการเป็นผู้นำทางดิจิทัล (Digital Leadership)

Sheninger (2019) ได้อธิบายคุณลักษณะสำคัญของผู้นำทางดิจิทัลในสถานศึกษาไว้ว่า ผู้บริหาร ที่เป็นผู้นำดิจิทัลจะต้องมีวิสัยทัศน์ในการนำเทคโนโลยีมาเพื่อยกระดับการเรียนการสอนและพัฒนาทักษะของผู้เรียน รวมถึงปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรให้เอื้อต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมและการทำงานแบบมีส่วนร่วมผ่านเครือข่ายดิจิทัล

ผู้นำดิจิทัลจะต้องเข้าใจถึงศักยภาพของเทคโนโลยีและสามารถประยุกต์ใช้ในการกำหนดกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา ทั้งการวางแผนการใช้ทรัพยากรทางเทคโนโลยี การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล การส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านทักษะดิจิทัล ตลอดจนการสื่อสารและสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภายนอกผ่านช่องทางออนไลน์ นอกจากนี้ ผู้นำดิจิทัลยังต้องมีความคิดสร้างสรรค์ กล้าเปลี่ยนแปลง และพร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่อยู่เสมอ เพื่อให้สามารถนำองค์กรให้ปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและรูปแบบการเรียนรู้ในอนาคตได้อย่างคล่องตัว

ดังนั้น การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลและภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีจึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องให้ความสำคัญ เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเตรียมความพร้อมผู้เรียนสำหรับโลกในศตวรรษที่ 21 ที่มีการแข่งขันสูงและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบของสมรรถนะดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสังเคราะห์องค์ประกอบสำคัญของสมรรถนะดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ 5 ด้าน ดังนี้

1. ความรู้และทักษะด้านดิจิทัล (Digital Literacy and Skills) ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ระบบเครือข่าย และแนวโน้มของเทคโนโลยีในอนาคต รวมถึงมีทักษะในการใช้งานเครื่องมือและแอปพลิเคชันดิจิทัลที่หลากหลาย เช่น โปรแกรมสำนักงาน สื่อมัลติมีเดีย ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถสื่อสาร สั่งการ และปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นในยุคดิจิทัล สอดคล้องกับแนวคิดของ Kozlowski & Ilgen (2006) ที่ระบุว่าสมรรถนะประกอบด้วยความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่นๆ ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน และแนวคิดของ Eshet (2004) ที่กล่าวถึงการรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) ว่าครอบคลุมทั้งการเข้าถึง ประเมิน จัดการ บูรณาการ และสร้างสรรค์ข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

2. ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการ (Application of Digital Technology in Management) ผู้บริหารต้องสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ การตัดสินใจ และการดำเนินงานในด้านต่างๆ ของสถานศึกษา เช่น การจัดทำแผนพัฒนาดิจิทัลของสถานศึกษา การใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัล การใช้เทคโนโลยีในการนิเทศและประเมินผลการปฏิบัติงาน ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความคล่องตัวในการบริหารงานมากยิ่งขึ้นสะท้อนถึงแนวคิด Digital Leadership ของ Sheninger (2019) ที่เน้นการนำเทคโนโลยีมาเพื่อพัฒนาวิสัยทัศน์ กำหนดกลยุทธ์ สื่อสารและสร้างความร่วมมือ ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้นำ ซึ่งเป็นทักษะจำเป็นของผู้บริหารในยุคดิจิทัล

3. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดกระบวนการเรียนรู้ (Promoting the Use of Digital Technology in the Learning Process) ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการออกแบบการเรียนรู้ การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล เช่น การใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) การใช้สื่อดิจิทัลและเทคโนโลยีเสริมการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ทั้งนี้ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ในการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมการเรียนรู้ในสถานศึกษาเชื่อมโยงกับกรอบแนวคิด TPACK ของ Mishra & Koehler (2006) ที่แสดงให้เห็นว่าการบูรณาการเทคโนโลยีในการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยความรู้ด้านเนื้อหา ความรู้ด้านการสอน และความรู้ด้านเทคโนโลยีควบคู่กัน ซึ่งผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจและสามารถส่งเสริมครูในการพัฒนาทักษะเหล่านี้

4. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านดิจิทัล (Developing Teachers and Educational Personnel in Digital Skills) การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลให้กับครูและบุคลากรเป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ในการออกแบบและดำเนินการพัฒนาวิชาชีพด้านดิจิทัล (Digital Professional Development) ที่หลากหลายและตรงกับความต้องการจำเป็นของครู เช่น การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครู การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อให้ครูสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีได้อย่างมั่นใจและสร้างสรรค์ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น สะท้อนแนวคิดของ DuFour & Eaker (1998) เรื่องชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องของครู ผ่านการสร้างวัฒนธรรมความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการมุ่งเน้นการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งต้องนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของครูด้วย

5. จริยธรรมและความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Ethics and Safety in the Use of Digital Technology) ผู้บริหารต้องมีความตระหนักรู้และให้ความสำคัญกับประเด็นจริยธรรมและความปลอดภัยในโลกดิจิทัล ทั้งใน

ระดับองค์กรและระดับบุคคล เช่น การวางนโยบายและแนวปฏิบัติในการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม การปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนและบุคลากร การส่งเสริมการใช้สื่อดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์และมีวิจารณญาณ ตลอดจนการสร้างความรู้ความตระหนักรู้เรื่องภัยคุกคามทางไซเบอร์ต่างๆ ผู้บริหารจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายและจริยธรรมดิจิทัลที่เกี่ยวข้องและบูรณาการเข้ากับการบริหารสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมดิจิทัลที่ดีและปลอดภัยให้แก่ผู้เรียน ครู และบุคลากรในสถานศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) ของ Ribble & Park (2019) ที่ครอบคลุมประเด็นการเข้าถึงอย่างเท่าเทียม มารยาทในโลกออนไลน์ ความปลอดภัยทางไซเบอร์ ความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยของข้อมูล รวมถึงสิทธิและความรับผิดชอบในโลกดิจิทัล ผู้บริหารจึงต้องมีความเข้าใจและสามารถบูรณาการหลักจริยธรรมดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา แสดงองค์ประกอบสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงองค์ประกอบสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาให้ครอบคลุมองค์ประกอบทั้ง 5 ด้านนี้ จะช่วยให้ผู้บริหารมีศักยภาพในการเป็นผู้นำทางดิจิทัลที่สามารถขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงและยกระดับคุณภาพการศึกษาในยุคดิจิทัลได้อย่างเป็นรูปธรรม อันจะส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตและการทำงานในอนาคตต่อไป

นอกจากนี้การกำหนดองค์ประกอบสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษายังสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals - SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ โดยเฉพาะ SDG4 ที่มุ่งสร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนั้น การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารจะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาให้พร้อมรับมือกับความท้าทายในโลกยุคดิจิทัล และบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานต้นสังกัดควรกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาด้านสมรรถนะดิจิทัลที่ชัดเจน ครอบคลุมการพัฒนาทั้งระดับบุคคล ระดับองค์กร และระดับเครือข่าย เพื่อให้ผู้บริหารมีความพร้อมในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านดิจิทัลอย่างเป็นระบบ

2. ควรมีการประเมินสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นระยะ ทั้งการประเมินตนเอง การประเมินโดยผู้บังคับบัญชา และการประเมินจากผลการปฏิบัติงานจริง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาสมรรถนะรายบุคคลและติดตามความก้าวหน้าในการพัฒนา

3. ควรจัดให้มีหลักสูตรและรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลที่หลากหลาย ทั้งการอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้บริหาร การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ออนไลน์ และการสอนงานโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ผู้บริหารได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติจริง

4. ควรส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันการศึกษา หน่วยงานเอกชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ที่จะช่วยเสริมสร้างสมรรถนะดิจิทัลให้กับผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง

5. ควรกำหนดให้การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินสมรรถนะและผลการปฏิบัติงานประจำปีของผู้บริหาร เพื่อสร้างแรงจูงใจและความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองด้านดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ

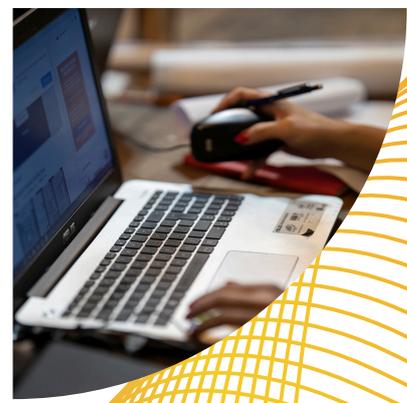
6. ควรส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการจำเป็นของแต่ละพื้นที่ เพื่อนำองค์ความรู้มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผู้บริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลให้กับผู้บริหารสถานศึกษาเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นเร่งด่วน ที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งตัวผู้บริหารเอง หน่วยงานต้นสังกัด สถาบันการศึกษา และเครือข่ายทางการศึกษา ในการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้บริหารสามารถเป็นผู้นำทางดิจิทัลที่มีสมรรถนะสูง พร้อมนำพาสถานศึกษาให้ปรับเปลี่ยนและยกระดับคุณภาพการศึกษาในยุคดิจิทัลได้อย่างแท้จริง อันจะส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตและการทำงานในอนาคตได้อย่างมีคุณภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- เกศินี ครุณาสวัสดิ์. (2562). สมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษายุคการศึกษา 4.0. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 21(3), 328-338.
- ปรัชญนันท์ นิลสุข. (2563). การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาในยุคดิจิทัลวิถีทัศน์. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*, 19(1), 179-187.
- จิณฉัตร ปะโคทัง. (2563). การพัฒนาทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 14(2), 179-191.
- ปัญญา สังข์ภิรมย์. (2563). การศึกษาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 5. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 22(4), 399-411.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: บริษัทพริคหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือประเมินสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- Carretero, S., Vuorikari, R., & Punie, Y. (2017). *DigComp 2.1: The digital competence framework for citizens with eight proficiency levels and examples of use*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- DuFour, R., & Eaker, R. (1998). *Professional learning communities at work: Best practices for enhancing students achievement*. Bloomington, IN: Solution Tree Press.
- Eshet, Y. (2004). Digital literacy: A conceptual framework for survival skills in the digital era. *Journal of Educational Multimedia and Hypermedia*, 13(1), 93-106.
- Ferrari, A. (2012). *Digital competence in practice: An analysis of frameworks*. Seville: Joint Research Centre, Institute for Prospective Technological Studies.
- Kozlowski, S. W., & Ilgen, D. R. (2006). Enhancing the effectiveness of work groups and teams. *Psychological Science in the Public Interest*, 7(3), 77-124.
- Levin, B. B., & Schrum, L. (2012). *Leading technology-rich schools: Award-winning models for success*. New York, NY: Teachers College Press.
- Mishra, P., & Koehler, M. J. (2006). Technological pedagogical content knowledge: A framework for teacher knowledge. *Teachers College Record*, 108(6), 1017-1054.
- Ribble, M., & Park, M. (2019). *The digital citizenship handbook for school leaders: Fostering positive interactions online*. Portland, OR: International Society for Technology in Education.
- Sheninger, E. (2019). *Digital leadership: Changing paradigms for changing times (2nd ed.)*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.

วิทยาลัยพณิชยการ